RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Andra Kammaren. N:o 52.

Onsdagen den 3 Maj.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollsutdrag rörande de under Kammarens sammanträden den 29 nästlidne April samt den 1 och 2 innevarande månad i anledning af Stats-Utskottets utlåtande N:o 62 fattade beslut.

§ 2.

Föredrogs Stats-Utskottets memorial N:o 68, med förslag till sammanjemkning och voteringsproposition, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i 2:ne frågor rörande anslagen under riksstatens femte hufvudtitel; och blef dervid Utskottets i *punkten 1* gjorda hemställan, på begäran, ånyo bordlagd samt den i *punkten 2* föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

§ 3.

Vid föredragning dernäst af Stats-Utskottets memorial N:o 69, med förslag till sammanjemkning och voteringspropositioner, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel, begärdes Utskottets hemställan i *punkten 1* åter på bordet och godkändes de voteringspropositioner, Utskottet i *punkterna 2—6* föreslagit.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 9; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 39).

§ 5.

Företogs till behandling Stats-Utskottets memorial N:o 66, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å Stats-

Utskottets utlåtande N:o 54, angående ny lönestat för Statskontoret.

Punkten 1.

Bifölls.

Ang. en föreslagen voteringsproposition.

I *punkten 2* hade Utskottet föreslagit en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att följande förslag till aflöningsstat för Statskontoret

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Arfvoden och missräkningspenningar.	Summa kronor.	
Verkets chef	6,200 —	2,800 —		9,000 —	
En tredje gradens tjensteman	4,400 —	2,000 —		6,400 —	Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.
Två dito	8,800 —	4,000 —		12,800 —	
En andra gradens tjensteman (sekreterare)	3,000 —	1,500 —		4,500 —	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
En första gradens tjensteman (stämpelpapperskassör	1,600 —	1,200 —	500 —	3,300 —	
En dito (kassör)	1,600 —	1,200 —		2,800 —	
Tio dito (bokhållare, registrator, notarie)	16,000 —	12,000 —		28,000 —	
Till vikariat, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden.			15,000 —	15,000 —	
En förste vaktmästare	800 —	300 —		1,100 —	
En vaktmästare	500 —	300 —		800 —	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor.
Fem dito	2,500 —	1,500 —		4,000 —	
Summa	45,400 —	26,800 —	15,500 —	87,700 —	

må af Riksdagen godkännas och i följd deraf Statskontorets åsjunde hufvudtiteln upptagna ordinarie anslag, 92,600 kronor, till 87,700 kronor nedsättas;

att Riksdagen må på extra stat för år 1877 anvisa ett belopp af 21,600 kronor, att enligt Kongl. Maj:ts nådiga disposition användas för genomförande af Statskontorets förändrade organisation; och

att Riksdagen, med gillande i öfrigt af de utaf Kongl. Maj:t

föreslagna vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, må för 2:dra momentet antaga följande förändrade lydelse: "att de med hvarje befattning förenade tjenstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjenstens innehafvare verkligen tjenstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjenstgöringen befriad, utgå till den, som tjensten förrättat"; röstar

Ang. en föreslagen voteringsproposition. (Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen beslutat, att Statskontorets ordinarie anslag skall bibehållas vid sitt nuvarande belopp, 92,600 kronor; att på extra stat för år 1877 skall anvisas 16,300 kronor till dyrtidstillägg för embets- och tjenstemän inom nämnda embetsverk; samt att till provisorisk förstärkning af dess personal skall likaledes på extra stat för år 1877 beviljas 7,400 kronor.

Efter uppläsning af detta förslag, anförde

Herr Treffenberg: Jag skall tillåta mig att yrka afslag å denna voteringsproposition, men skall icke onödigtvis upptaga Kammarens tid med att vidlyftigt motivera den ståndpunkt jag i denna fråga intager. Det är mig nog att tillkännagifva min åsigt, att, sedan Konung och Riksdag gemensamt öfverenskommit om grunderna för en offentlig institution samt Riksdagen befästat denna öfverenskommelse med ett ordinarie anslag, kan någon rubbning i denna organisation ej vidtagas, utan gemensam öfverenskommelse mellan Konung och Riksdag, hvaraf åter för det nu föreliggande fallet följden blir den, att, då Riksdagen icke godkänt de förändrade grunder, Kongl. Maj:t föreslagit för en omorganisation af Statskontoret, äfven frågan om den nya lönestatens antagande måste anses hafva förfallit.

Man må icke invända, att man härigenom skulle stanna i någon återvändsgränd; ty det är alldeles gifvet, att, då den nu gällande lönestaten upptager dels ordinarie och dels extra anslag, och Riksdagen otvifvelaktigt är berättigad att votera öfver den del af den gamla lönestaten, som utgöres af extra anslag, Utskottet, vid det förhållande, att Kamrarne i denna regleringsfråga stannat i olika beslut, bör, om denna punkt återförvisas, uppställa en voteringsproposition af ungefär följande lydelse: "Den, som vill, att Statskontorets ordinarie anslag skall bibehållas vid sitt nuvarande belopp 92,600 kronor; att på extra stat för år 1877 skall anvisas 16,300 kronor till dyrtidstillägg för embets- och tjenstemän inom nämnda embetsverk; samt att till provisorisk förstärkning af dess personal skall likaledes på extra stat för år 1877 beviljas 7,400 kronor, röstar ja. Den, det ej vill, röstar nej. Vinner nej, har Riksdagen beslutat, att med godkännande af Statskontorets nuvarande aflöningsstat, för så vidt angår

Ang. en föreslagen voteringsproposition. (Forts.)

derå upptagna ordinarie anslag, de å samma aflöningsstat nu uppförda extra anslag icke vidare skola utgå". Det är visserligen sant, att Kongl. Maj:t på detta sätt, om nej-propositionen segrat, skulle få ganska svårt för att reda sig med att behörigen uppehålla göromålen inom Statskontoret; men det blir i sådant fall icke Kongl. Maj:ts fel, utan Riksdagens.

För närvarande skall jag inskränka mig till det nu anförda. Dock vill jag endast tillägga, att det icke är värdt att någon kommer och åberopar precedensfall; ty om Riksdagens praxis i detta fall gäller, hvad Erkebiskop Reuterdahl vid ett tillfälle yttrade, att "än göra vi så, än så". Herrarne behagade sålunda erinra sig, att vid frågan om Kommerskollegii ombildning i fjor — då det gälde samma princip, som nu — gemensam votering egde rum, men att, då för ett par år sedan frågan om läroverkens omorganisation behandlades, det, till följd af vissa partiåsigters manövrering, icke passade i stycke att draga en del af sjelfva organisationsfrågan under gemensam votering, oaktadt i den delen äfven då samma förhållande, som nu i fråga om Statskontoret, var för handen.

Friherre Leijonhufvud: Förevarande förslag berör frågans behandling i konstitutionelt hänseende, och då denna behandling ännu icke genom häfd vunnit full stadga, inträffar det verkligen, såsom den förste ärade talaren sade, att vi i dylika fall göra stundom så och stundom så.

Att emellertid, såsom samme ärade talare ansåg vara rigtigt, antaga, att, så snart ett ordinarie anslag beviljats, Riksdagen i och med detsamma satt sin stämpel på verkets organisation, så att Kongl. Maj:t derefter icke skulle ega rätt att i organisationen göra någon ändring, är en uppfattning, som jag icke kan dela; och det är icke heller, enligt hvad Riksdagen flera gånger förklarat, dess mening. Jag medgifver dock, att vi nu stå vid ett fall, der hvarken grundlag eller prejudikat tydligt säger, huru man bör gå till väga; men då Kongl. Maj:t icke begärt något direkt yttrande i fråga om organisationen, ehuru Utskottet i sitt förra betänkande i frågan uppfattat saken så, vill jag yrka bifall till den föreslagna voteringspropositionen, såsom den enda utväg för närvarande att få frågan löst.

Herr Carl Ifvarsson: Jag skulle kunnat fatta den förste talarens mening, om den fråga, som nu stod på dagordningen varit sådan, att för dess afgörande fordrats, att båda Kamrarne stannat i lika beslut.

Här är nu emellertid fråga om beviljande af anslag för genomförande af en organisationsfråga. Utskottet hade visserligen i sitt förra betänkande i frågan föreslagit, att Riksdagen skulle särskildt uttala sig om sjelfva organisationen; men sedan denna del af frågan förfallit derigenom, att Kamrarne deri fattat olika beslut, återstår den öfriga delen nemligen frågan om anslaget och de vilkor, hvarmed anslaget är sammanfäst. Äfven i afseen-

de på denna del af frågan hafva Kamrarne stannat i olika beslut, och vid sådant förhållande måste väl derom gemensam votering ega rum; och skall icke sådan votering i detta fall ega rum, då vet jag sannerligen icke, hvilken fråga, som skall slitas genom gemensam votering. Sant är, att Första Kammaren afslagit Kongl. Maj:ts proposition och beviljat det gamla anslaget för Statskontoret; men Andra Kammaren har i hufvudsaken godkänt Kongl. Maj:ts proposition och äfven beviljat medel för organisationens genomförande.

Ang. en föreslagen voteringsproposition. (Forts.)

Anslag äro således till olika belopp och till olika ändamål af hvardera Kammaren anvisade. Men äfven om man antager, att den i fråga satta omorganisationen icke utan Kongl. Maj:ts medgifvande må kunna komma till stånd, återstår dock den omständigheten, att ett Riksdagens beslut i denna fråga måste fattas, antingen nu detta beslut kommer att utfalla i öfverensstämmelse med Första eller Andra Kammarens beslut. Första Kammaren har afslagit, men Andra Kammaren bifallit Kongl. Maj:ts proposition om omorganisation af Statskontoret. Att något Riksdagens beslut i denna del kan och bör fattas genom gemensam votering är klart äfven deraf, att denna fråga icke är af beskaffenhet att kräfva samma beslut af begge Kamrarne. Frågan är således, huruvida båda Kamrarne behöfva fatta samma beslut i fråga om lönestaten för embetsverket, eller om en sådan fråga skall afgöras genom gemensam votering. Det tycktes, att den förste talaren ville komma derhän, att den frågan ej borde afgöras genom gemensam votering. I denna sin uppfattning tror jag att den ärade talaren icke har stöd i grundlagen; och vid sådant förhållande finnes icke något annat sätt att lösa denna del af frågan än att om den gemensam omröstning sker. Jag anser, att, då ingen anmärkning blifvit framstäld mot första punkten, hvilken möjligen kunnat i någon mån synas tvistig, den nu föredragna och följande punkter af memorialet icke skäligen skulle kunna blifva föremål för anmärkningar. Om man något närmare betraktar saken, tror jag man skall finna, att den nu föredragna andra punkten, angående hvilken Kamrarne stannat i olika beslut, icke kan förfalla, utan måste blifva föremål för gemensam votering.

På dessa grunder yrkar jag bifall till Utskottets förslag i denna andra punkt.

Herr Key: Jemte det jag instämmer med de tvenne närmast föregående talarne, ber jag att, med anledning af Herr Treffenbergs erinran om, att de ordinarie anslagen böra af Kongl. Maj:t och Riksdagen *gemensamt* beslutas, få påminna derom, att Andra Kammarens beslut i förevarande fall just grundar sig på en Kongl. Maj:ts proposition i detta ämne, samt att Kammaren till samma proposition lemnat sitt bifall. Vid sådant förhållande och då Första Kammaren icke ännu fattat beslut angående det i Litt. c af Stats-Utskottets betänkande N:o 54 omhandlade ålderstillägg för embets- och tjenstemän samt vaktbetjening inom Statskontoret samt Mynt- och kontrollverken, yttrar Utskottet under punkten

Ang. en föreslagen voteringsproposition. (Forts.)

3 af nu föreliggande utlåtande, att, då Utskottets hemställan om uppförande af ett särskildt förslagsanslag under rubrik "ålderstillägg" till belopp af 8,500 kronor är af Andra Kammaren godkänd, men af Första Kammaren till Utskottet återförvisad, kommer Utskottet att framdeles, sedan frågan om aflöningsstaten för Statskontoret blifvit afgjord, häröfver afgifva särskildt utlåtande. Om Riksdagen nu, på sätt Herr Treffenberg yrkat, och detta borde han väl egentligen hafva gjort vid den förra punkten, skulle afslå hela den föreliggande voteringspropositionen, så vill jag fråga, till hvilket resultat vi skulle komma i följande punkt 3, angående ofvan nämnda i Litt. C förekommande anslagsbelopp. Det vore intressant att veta. Jag tror således, för min del, i likhet med de tvenne senaste talarne, att, då här föreligger en statsregleringsfråga, om hvilken beslut ovilkorligen skall fattas för nästkommande år, gemensam votering derom måste ske. Härom fans icke heller någon skiljaktig mening inom Utskottet, utan alla, äfven de mest betänksamme, voro der ense om, att gemensam omröstning i denna del *måste* vidtagas. Då jag tillika tviflar på, i fall ärendet icke redan är afgjordt, att någon enda röst i Medkammaren skall höja sig i samma syfte som Herr Treffenberg, så anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Treffenberg: Hvad Medkammaren beträffar har jag anledning tro, att frågan var före och afgjordes der redan i gårdagens sammanträde, samt att detta afgörande skedde utan meningsskiljaktighet. Således torde icke från det hållet några röster i denna fråga vidare låta höra sig, såvida icke Medkammarens Talman, i motsats mot hvad här skedde i går afton, skulle tillåta, att diskussionen öfver ett redan afgjordt ärende finge upprifvas. Men jag vill säga Herr Key, att jag icke kan förstå, hvilka svårigheter skulle uppresa sig mot återremiss af denna och följande punkt, Litt. C, då tvärtom, enligt min tanke, en återremiss måste befordra den enda rigtiga lösning af frågan. Så som voteringspropositionen nu blifvit uppställd af Stats-Utskottet, och då Riksdagen icke godkänt de föreslagna nya grunderna för Statskontorets organisation, kan jag icke finna att, derest den föreslagna lönestaten blifver beviljad, något hinder behöfver uppstå för Kongl. Maj:t att omorganisera Statskontoret, på sätt han sjelf behagar, ty Kongl. Maj:t är icke bunden af de grunder, som han förut förklarat sig godkänna, utan skulle, såsom mig synes, kunna uppdraga åt en enda person att sköta göromålen i Statskontoret — derest sådant eljest läte sig göra — eller, för att draga ut konseqvenserna i det orimliga, ställa alltsammans på entreprenad.

Jag anhåller fortfarande om afslag å den föredragna punkten.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det propositioner af Herr Talmannen gifvits så väl på bifall som afslag, godkände Kammaren den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen.

Punkten 3.

Lades till handlingarne.

Punkten 4.

Bifölls.

§ 6.

Skedde föredragning af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 5, angående dels förändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran, dels ock åtskilliga andra postväsendet rörande frågor.

Punkten 1.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran.

Utskottet hade här, i anledning af Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition N:o 24 samt det förslag, Herr Gumælius framstält i 3:dje punkten af sin motion, N:o 159, gjort den hemställan,

"att Riksdagen måtte för sin del medgifva, att § 3 i nådiga kungörelsen angående vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran den 18 Oktober 1872 må upphäfvas och i dess ställe stadgas, att, derest, för att såsom försändelse under band med post befordras, till postanstalt aflemnas exemplar af tidning, tidskrift, författningssamling, handlingar utgifna af sällskap eller föreningar o. s. v., derå ej prenumeration vid postanstalt egt rum, skall för hvar särskild försändelse, ehvad denna utgöres af ett eller flera exemplar af samma eller olika tidningar eller tidskrifter m. m., befordringsafgiften utgöra ett öre för hvar vigt af tio ort eller öfverskjutande del deraf, dock så, att icke i något fall afgiften för en särskild försändelse understiger tre öre; äfvensom att i öfrigt må å tidningar och tidskrifter m. m., som på förenämnda sätt med post fortskaffas, tillämpas de bestämmelser, som i allmänhet gälla för befordran af försändelser under band".

Rörande denna hemställan yttrade

Herr Berg: Den nu föredragna punkten kan jag för min del icke obetingadt godkänna. Min anmärkning gäller dock icke hvad deri blifvit föreslaget rörande afgifterna för tidningars och tidskrifters postbefordran, utan endast den sista tilläggsbestämmelsen, som afser bifall dertill att å tidningar och tidskrifter m. m., som postbefordras, må tillämpas de föreskrifter, hvilka i allmänhet gälla för befordran af försändelser under band. Utan att närmare till innehållet angifva de stadganden, hvilka Utskottet sålunda föreslår Riksdagen att för sin del godkänna, har likväl

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Utskottet otvetydigt antydt, att bland dem äfven afses Kongl. brefvet den 22 Oktober 1875 till Generalpoststyrelsen, hvari förbjudes "befordran med posten af försändelser under band, hvilka innehålla tryckt eller på annat sätt åstadkommet meddelande rörande försäljning af lotter till penningars eller annan lös eller fast egendoms bortlottande inom eller utom riket", hvilken föreskrift således skulle komma att, enligt hvad Utskottet föreslår, hädanefter tillämpas, då så beskaffade meddelanden förekomma i tidningar. Denna Utskottets hemställan står dock i uppenbar strid mot ett beslut, som Kammaren förut under loppet af denna riksdag fattat. Herrarne torde nemligen erinra sig, att vid riksdagens början en motion inom denna Kammare väcktes just i syfte, att berörda Kongl. bref äfven skulle tillämpas på tidningar och tidskrifter, som postbefordras, och i det utlåtande, Kammarens Tredje Tillfälliga Utskott i anledning af denna motion afgaf, hemstälde Utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Vid ärendets föredragning i Kammaren den 8 sistlidne Mars blef, efter en diskussion, hvarunder motionären yrkade bifall till sitt förslag, men deremot åtskilliga andra talare uppträdde mot förslaget, dervid påpekande det olämpliga, att på tidningar och tidskrifter tillämpa ett sådant stadgande, Utskottets afstyrkande hemställan af Kammaren bifallen. Redan i denna omständighet ligger — synes mig — tillräcklig anledning för Kammaren, att icke godkänna den bestämmelse i enahanda syfte, Bevillnings-Utskottet nu föreslagit. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att Kammaren, med frångående af det beslut, Kammaren på grund af en motionärs yrkande fattat, nu skulle vilja lemna sitt bifall till ett af Bevillnings-Utskottet framstäldt förslag i just den syftning, motionären afsåg. Jag är visserligen ingen vän af lotterier och lotteriannonser, men ännu mindre är jag vän af någon slags censur och framför allt icke till postcensur. En sådan censur afses dock med föreliggande stadgande och detta på fullt allvar, hvilket äfven synes af 8:de punkten i betänkandet, der Utskottet föreslår, att Riksdagen skall begära, att enahanda censur äfven införes för sådana tidningar, hvilka icke sändas under band, utan på hvilka prenumereras genom postverkets försorg. Är det så, att man anser lotteriannonser synnerligen skadliga för det allmänna — må man då förbjuda dem och stadga straff för deras införande i tidningar eller utspridande på annat sätt, men att begagna *censur* såsom ett medel att förhindra deras spridning, tror jag vara att slå in på en väg, som i sin fortgång lätt leder till ett återupplifvande af indragningsmakten. Ty att förhindra tidningars spridning med posten synes mig stå på gränsen till indragning.

Jag kan icke heller föreställa mig, att Kongl. Maj:t i sitt förslag, ibland de stadganden, för hvilkas tillämpning å försändning af tidningar, tidskrifter m. m. under band Riksdagens bifall äskats, afsett andra än rent reglementariska föreskrifter, och att Kongl. Maj:t icke, då han förbjöd s. k. lotteriannonsers försändning på posten, hade för afsigt att i postverkets händer lägga rättighet

att förbjuda distribution af tidningar. För hvar och en, som prenumererar på en tidning, måste det förefalla särdeles motbjudande, om han då och då icke utbekomme ett nummer, af den anledningen, att vederbörande posttjensteman vid tidningens läsning till äfventyrs deri trott sig finna en lotteriannons. Svårt blefve åtminstone att, i fall posttjenstemännen finge en sådan makt, kunna påräkna att genom postens biträde med någorlunda säkerhet erhålla utländska tidningar. Ty i åtskilliga länder äro lotterier icke allenast tillåtna, utan jemväl föranstaltade af de offentliga myndigheterna, hvaraf naturligtvis måste följa, att upptagandet i tidningar derstädes af lotteriannonser hörer till vanligheten, och ett stadgande, sådant Bevillnings-Utskottet bär föreslagit, skulle således i regeln göra det nära nog omöjligt för svenska läsare att genom posten erhålla dylika tidningar. Härtill kommer, att ehuru svensk lag under vissa förhållanden tillåter lotterier, nemligen då Kongl. Maj:t finner lämpligt, att sådana må anställas för välgörande ändamål, skön konst m. m., skulle i allt fall, enligt Utskottets förslag, den omständigheten, att en annons om ett sådant lofligt lotteri vore införd i en tidning, vara tillräcklig anledning för posttjenstemannen att derå lägga beslag.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Det ifrågavarande förbudet förekommer mig dessutom desto mer betänkligt, som något ansvar icke är stadgadt för posttjenstemannen, i fall han ej begagnar sig af den honom lemnade makten; i följd hvaraf det sålunda komme att helt och hållet på hans godtfinnande bero att låta den ena tidningen gå oantastad, under det den andra hålles tillbaka.

Har man en gång tagit ett steg i denna rigtning, har man en gång sagt, att tidningar, som innehålla lotteriannonser, icke få spridas med posten, hvad, mine herrar, blir väl då det nästa steget? Jo, det, som innefattas uti 8:de punkten af förevarande betänkande, nemligen, att man icke heller får prenumerera å tidningar, som innehålla lotteriannonser. Och närmaste steget dertill vore måhända att förbjuda spridningen af tidningar, hvilka innehålla något annat, som vederbörande kunde finna mera eller mindre misshagligt eller vådligt.

På dessa skäl och då, såsom Bevillnings-Utskottet i sin motivering äfven ansett, de reglementariska stadgandena tillhöra Kongl. Maj:t att i administrativ väg meddela — så att något bifall till hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende föreslagit från Riksdagens sida icke erfordras — äfvensom då, på sätt jag i början af mitt anförande yttrade, Utskottet icke upplyst hvad i öfrigt de stadganden innehålla, hvilka man nu begär, att Riksdagen skall godkänna, så får jag, för min del, yrka afslag å den senare delen af Bevillnings-Utskottets hemställan i den nu föredragna punkten, nemligen den, som börjar med orden: "äfvensom att i öfrigt må etc." På det att Kongl. Maj:ts proposition i denna del emellertid icke måtte blifva helt och hållet obesvarad, tager jag mig friheten att, med bibehållande af ordalydelsen i Utskottets hemställan rörande sjelfva portosatserna, föreslå, att slutmeningen måtte erhålla följande lydelse: "äfvensom, under förutsättning att det genom

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse den 22 Oktober 1875 stadgade förbud mot postbefordran af tryckta eller på annat sätt åstadkomna meddelanden, rörande försäljning af lotter, ej må vinna tillämpning å tidningar, tidskrifter eller andra handlingar af nu ifrågavarande slag, i hvilka sådana meddelanden må finnas intagna, i underdånighet hemställa det Kongl. Maj:t täcktes tillse om och i hvad mån öfriga bestämmelser angående befordran af försändelser under band må anses böra blifva gällande i afseende äfven å tidningar, tidskrifter m. m., som på nämnda sätt med post fortskaffas".

Och anhåller jag vördsamt, att Herr Grefven och Talmannen ville framställa proposition å detta förslag.

Häruti förenade sig Herrar *Axel Bergström* och *Strömberg*.

Friherre A. H. Fock: Då jag inom Utskottet reserverat mig mot den 8:de punkten i förevarande utlåtande, men icke mot den nu föredragna, som står i det närmaste samband med nyssnämnda punkt, så anhåller jag att för Kammaren få förklara, att detta skett derföre, att jag anser de reglementariska stadganden, hvarom här är fråga, omöjligen kunna gifvas den tolkning, som Utskottet velat gifva dem, eller att de skulle afse äfven tidningar och tidskrifter m. m. Och att detta icke varit afsigten med utfärdandet af den nådiga kungörelsen, äfven om ordalagen i den samma skulle kunna gifva anledning till en sådan förmodan, sluter jag deraf, att kungörelsen var föranledd just af den massa utländska lotteriannonser och prospekter, som under korsband öfversvämmade landet, samt afsåg att hindra detta ofog. Men att kungörelsen icke kan tillämpas i sådant syfte, som Utskottet föreslagit, skall jag be att få förklara, dervid tilläggande några ord till hvad den siste talaren yttrat, i hvilkens anförande jag för öfrigt till många delar instämmer. Skall nemligen kungörelsen tillämpas så, att allt tryck, som innehåller lotteriannonser, icke skulle få spridas med posten, så fordras, enligt min tanke, i första rummet, att generalpoststyrelsen utfärdar en definition på hvad som är att förstå med lotteri och lotteriannonser.

Jag åtager mig att i detta afseende gifva en förteckning, som börjar med svenska statens fem-procents obligationer, vidare andra statsobligationer med allt större och större kapitalrabatt; sedermera svenska statens premieobligationer, vidare turkiska och spanska staternas obligationer och småningom öfvergår till och slutar med Hamburger-lotteriet, och jag trotsar Herrarne att kunna uppdraga gränsen, hvar de egentliga lotterierna börja. Detta vore således det första vilkoret, ty icke kan det egentligen gå an att lemna åt hvarje postförvaltares skön att bestämma hvad som bör befordras eller icke. En sådan tillämpning af kungörelsen skulle vidare leda derhän, att jag icke kunde i en tidning eller tidskrift, om jag deri ville skrifva en genomgående ledande artikel om lotterier, för att förtydliga min mening intaga ett eller annat lotteris fullständiga prospekt, utan att en postförvaltare deraf

kunde få anledning att icke med posten afsända en så beskaffad tidning eller tidskrift. Ja, om jag skulle finna nödigt, att nu i mitt anförande meddela ett dylikt lotteriprogram, så skulle en postförvaltare kunna vägra att med posten afskicka detta Kammarens protokoll. Dessutom skulle, såsom den föregående talaren redan sagt, detta endast vara det första steget. Det andra steget skulle snart följa. Bevillnings-Utskottet har föreslagit, hvilket jag hoppas Kammaren kommer att bifalla, ett betydligt nedsatt porto för brefkort. Om det nu skulle falla svenska eller utländska lotterikollektörer in att trycka prospekter till lotterier på dessa kort, så blefve nästa steget ett förbud för dylika brefkorts befordrande med posten. Om vi skola fortgå på en sådan bana, så skulle vi, såsom den förra talaren yttrat, komma till en fullständig potcensur.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Men, såsom sagdt är, jag är fullt förvissad om, att det aldrig varit eller kan vara meningen att tillämpa på det sättet ett reglementariskt stadgande, och det är derföre som jag icke ansett mig böra vid denna första punkt vidfoga någon reservation. Om, såsom jag kommer att yrka, Kammaren afslår den 8:de punkten i förevarande betänkande, skulle dessutom helt och hållet ändamålet med Kongl. Maj:ts proposition förfelas, i fall man gåfve en sådan tolkning åt 1875 års kungörelse, som är ifrågasatt. Ändamålet med den Kongl. propositionen har varit den att underlätta tidningars försändning under korsband och förminska antalet prenumerationer. Men följden skulle blifva alldeles motsatsen, om Kammaren afsloge 8:de punkten. Detta skulle således, *om* verkligen en sådan tolkning af kungörelsen förefinnes, efter mitt förmenande leda till en förklaring af kungörelsen, hvarigenom skulle bestämmas, att den icke gäller äfven tidningar och tidskrifter.

Då emellertid en misstydning i detta hänseende skulle kunna ega rum, vill jag för min del icke på något sätt motsätta mig den förste ärade talarens förslag till formulering af slutet till paragrafen, utan ber jag att derutinnan få med honom instämma.

Hvad jag nu yttrat rörer frågan i sin helhet, och då vi komma till den 8:de punkten, vill jag företrädesvis hänvisa till hvad jag nu anfört.

Herr Gumælius: Då jag kommer att uppträda mot begge de föregående talarne, vill jag hoppas, att Kammaren icke måtte misstänka mig för att söka med vett och vilja verka för införande i landet af censur och särskildt postcensuren. Jag föreställer mig dock, att man mycket slagit öfver, då man här sagt, att bifall vore liktydigt med införande af postcensur. Vi hafva till en viss grad äfven nu postcensur, hvad beträffar försändelser under korsband. Det är nemligen posttjenstemännens skyldighet att tillse, att i sådana försändelser icke insmugglas något som icke får der finnas.

Vidare hafva vi fått censuren utsträckt genom den förut omtalade kungörelsen, som bestämmer, att försändelser under band,

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

innehållande lotteriprospekter, skola beläggas med qvarstad, och på detta sätt har på postanstalterna samlat sig en massa af lotteriprospekter.

Jag hade ämnat härom yttra mig vid den 8:de punkten af detta betänkande i samma rigtning som de begge föregående talarne. *Der* gäller det att tillämpa å *prenumererade* exemplar af tidningar enahanda bestämmelser, som för tidningar under band nu blifvit af Utskottet föreslagen, och detta är en annan sak. Men här kan jag ej biträda deras mening, och då öfverläggning redan vid denna punkt uppstått, bör jag ej tiga stilla.

Jag ber nu få erinra att det af den förste ärade talaren framstälda förslag efter min uppfattning går i en alldeles orätt rigtning. Han har föreslagit, att Riksdagen skulle anhålla hos Kongl. Maj:t om en sådan uttrycklig förklaring, att bestämmelserna i skrifvelsen af den 22 Oktober 1875 icke skulle ega tillämpning å tidningar, som innehölle lotteriannonser. Det skulle således vara ett öppet och högtidligt privilegium för lotteriannonsers införande i tidningarne, som genom Riksdagens beslut skulle formuleras! Detta vore ett steg och ett *stort* steg i alldeles motsatt rigtning mot hvad jag för min del anser rätt och öfverensstämmande med lagens anda och innehåll, om också icke med dess tillämpning.

Lotterier äro förbjudna i Sverige. Man har flera gånger vid riksdagarne talat om, att något borde göras mot lotteriannonserandet. Det har varit fråga om att införa bestämmelser härom i allmänna lagen, men det har mött motstånd, enär sådant ansetts strida mot grundlagen; det har då föreslagits att inrymma sådana bestämmelser i tryckfrihetsförordningen, men då har Konstitutions-Utskottet förklarat detta strida mot grundlagens värdighet, och Riksdagen har godkänt denna åsigt, ehuru allmänna meningen synts vara mot lotteriannonserna.

Följden har blifvit, att en del tidningar intaga lotteriannonser, andra, och lyckligtvis flertalet, deremot icke. Frestelsen är ganska stor, ty dessa annonser utgöra ett icke obetydligt tillskott till en tidnings inkomster, ehuruväl en stor i hufvudstaden utkommande tidning förklarat, att denna inkomst för den tidningen utgjorde allenast 1 till 2 procent af dess samtliga dylika måhända till mer än hundratusen kronor uppgående intägter och således vore af ringa värde. Han yttrade likväl, författaren af den här åsyftade ledande uppsatsen i nämnda tidning, den åsigten, att lotteriannonser borde förbjudas, men han tillade, att, så länge de icke voro förbjudna, ämnade den tidningen icke afstå från desamma, enär i så fall och derest andra tidningar intoge sådana annonser, den ifrågavarande tidningen blefve mindre begärlig för en del af allmänheten. Det var således, efter mitt sätt att se, en dubbel egennytta, som dikterade den stora tidningens beslut.

Vi hafva andra tidningar, som icke på långt när äro så framstående. Jag känner en tidning, som utkommer i en liten stad på vidpass 700 innevånare och derför icke kan hafva synnerligen stor spridning inom staden, och genom postverket har den icke

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

mer än tjugu prenumererade exemplar. Denna tidning har innehållit en icke obetydlig mängd lotteriannonser, och jag tror den fortfarande gör det; de äro förmodligen ett vilkor för dess tillvaro — den skulle annars dö. Det gör mig ondt om den, men om den icke kan lefva på andra vilkor än detta smutsiga, så må den dö!

Jag tänker mig nu att i början af Juni, då dragningar stunda, denna lilla tidning eller en dylik kommer att införa lotteriannonser, som upptaga nästan hela tidningens utrymme, och denna tidning, som i vanliga fall utgifves i 100 eller 150 exemplar, får nu en spridning af måhända 20,000 exemplar af det numret, hvilka för annonsernas räkning tryckas och spridas.

Här är fråga om att nedsätta protot för korsbandsförsändelser, visserligen icke till så lågt belopp som t. ex. i Frankrike, Tyskland och Italien, der detta porto icke uppgår till ett öre i svenskt mynt för enkelt tidningsnummer, men dock vida under det nu gällande portot. Detta skulle nu leda dertill, att dessa lotteriprospekter från Tyskland och Danmark, som förbjudits att gå såsom sexöres-korsband, skulle i form af tidningsannonser och under tidningstitel skickas omkring i landet mot nedsatt porto, och då hade Kongl. Maj:t, Riksdagen och förslagsställaren gemensamt åstadkommit en öfversvämning af lotteriannonser, hvarom vi nu icke kunna göra oss en föreställning, ty det ligger i sakens natur, att lottmånglarne skola i stort tillgodogöra sig en sådan fördel.

För öfrigt är här ju fråga om att genom nedsatt porto för korsbandsförsändelser bereda tidningarne en fördel utöfver den de i afseende å sådana försändelser redan åtnjuta.

Det synes mig då, att de tidningar, som vilja åtnjuta fördelen af bidrag från lotterimånglare, kunna väga denna fördel mot den af billigare korsbandsporto och derefter välja. Finna de sin räkning vid att ändock intaga lotteriannonser, så kunna de gerna försaka det billigare portot.

Jag inskränker mig för närvarande till hvad jag nu sagt. Ingen har yttrat sig mot det hufvudsakliga i denna punkt och jag vill hoppas, att, då den icke heller i Utskottet framkallat någon reservation, punkten må af denna Kammare bifallas likasom Första Kammaren nyss lärer bifallit densamma.

Jag hemställer således om bifall till den nu föredragna punkten, utan tillägg, *oförändrad*.

Herr *Asklöf* instämde med Herr Gumælius.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet Forssell: Jag ber att få fästa Kammarens uppmärksamhet på den omständigheten, att, när frågan om förbud emot lotteriprospekters kringsändande genom posten framställdes till Kongl. Maj:ts pröfning, förefans egentligen alldeles ingen anledning att taga hänsyn till landets tidningar, enär tidningars försändande under korsband ännu vid slutet af förra året kunde anses ytterst sällan före-

Ang ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

komma; de befordrades då och befordras ännu nästan uteslutande på något af de genom 1873 års Kongl. förordning medgifna fyra sätt. Deremot förelåg till beaktande den omständigheten, att hufvudsakligen till en af rikets postanstalter plägade på vissa tider reguliert anlända tiotusentals korsbandsförsändelser, innehållande mestadels litografierade lotteriprospekter ämnade att kringspridas öfver hela riket. Från Generalpoststyrelsen ingick då till Kongl. Maj:t hemställan om bemyndigande att inställa befordrande af dessa prospekter, hvilka ju i viss mån kunde anses uppmuntra till lagstridiga handlingar. Kongl. Maj:t biföll denna Generalpoststyrelsens hemställan. Om nu, genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag till nytt sätt för tidningars postbefordran, försändelse under korsband blefve det i allmänhet brukliga sättet för tidningars postbefordran torde Kammaren kunna vara öfvertygad derom, att Kongl. Maj:t kommer att taga under öfvervägande, huruvida de bestämmelser, som äro gifna angående lotteriannonsers spridande genom postverkets försorg, fortfarande kunna och böra gälla om *korsbandsförsändelser i allmänhet*, eller huruvida ur synpunkten af tryckfrihetens intresse någon ändring härutinnan må kunna företagas derhän, att tidningar åtminstone i allmänhet undandragas nu gifna bestämmelser. Jag får sålunda för min del uttrycka den åsigt, att någon egentlig fara icke torde ligga uti antagandet af Utskottets förslag.

Herr Nils Larson: Så vidt jag hört, har ingen anmärkning förekommit emot det hufvudsakliga innehållet af den nu föredragna punkten. Det är endast i fråga om en biomständighet, hvilken till sitt hufvudinnehåll innefattas uti 8 punkten af betänkandet, som man redan nu framkommit med sina anmärkningar. 1875 års Kongl. bref till Generalpoststyrelsen stadgar i afseende härå, att med posten icke får befordras försändelser under band, hvilka innehålla tryckt eller på annat sätt åstadkommet meddelande rörande försäljning af lotter till penningars eller annan lös eller fast egendoms bortlottande inom eller utom riket. Nu har Kongl. Maj:t i sin till denna Riksdag afgifna proposition i fråga om korsbandsförsändelser af tidningar föreslagit, att, utom hvad sjelfva befordringsafgiften beträffar, på dem skulle tillämpas samma bestämmelser, som i öfrigt finnas rörande försändelser under band föreskrifna och Bevillnings-Utskottet har icke kunnat fatta detta annorlunda, än att dermed afsåges äfven bestämmelserna i 1875 års bref angående lotteriprospekter och dylikt, så att tidningar, som innehölle meddelanden om lotters försäljning, hädanefter icke skulle få af postverket befordras under band.

Jag har här hört en annan mening uttalas, nemligen den, att Kongl. Maj:ts omnämnda proposition icke skulle hafva afseende å detta förbud i 1875 års Kongl. bref. Vore man alldeles öfvertygad om, att så vore förhållandet, behöfde man icke föreslå någon förändring i redaktionen af punkten. Men just den omständighet, att den talare, som först yttrade sig i frågan, föreslog en sådan förändring, hvarigenom det tydligt och positivt blefve ut-

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

sagdt, att det omnämnda förbudet i 1875 års Kongl. bref icke skulle tillämpas på tidningar, som försändas under band, gifver anledning att tro, att nämnde talare uppfattat uttrycken i Kongl. Maj:ts proposition på samma sätt, som Utskottet och, efter hvad jag har mig bekant, Herr Generalpostdirektören uppfattat dem. Denne senare meddelade denna sin uppfattning för afdelningen inom Utskottet vid ett tillfälle, då han blifvit anmodad att lemna några upplysningar, hvaraf afdelningen i dessa frågor ansåg sig vara i behof. För min del hyser jag fortfarande den mening, att den hänvisning till förut gällande bestämmelser i allmänhet, som blifvit intagen i det föreliggande förslaget, äfven afser 1875 års Kongl. bref, och jag skall nu bedja att få yttra några ord till försvar för den åsigt, att oftanämnda förbud äfven bör tillämpas på tidningar, som försändas under band. Det hufvudsakligaste skälet derför är, att, då svenska staten förbjuder anställande af lotterier och lotterisedlars kringspridande, det vore högst besynnerligt, om staten genom en dess egen institution deltoge uti att kolportera kring land och rike annonser och prospekter rörande sådana inrättningar, som svensk lag förbjuder. Mig synes det vara mera konseqvent, att, då svenska lagstiftningen fortfarande förbjuder lotterier i allmänhet, svenska statens institutioner ej heller göra sig medskyldiga uti att utprångla lotterisedlar bland folket. Man har här visserligen nämnt, att lotteri inom Sverige under vissa förhållanden kan få ega rum, såsom då särskildt tillstånd lemnats dertill, i och för välgörande ändamål eller dylikt. Detta är ju dock något, som enligt svensk lag är tillåtet, och jag kan icke föreställa mig, att det skulle kunna falla någon in att rubricera meddelanden om bortlottningar i dylika fall under samma bestämmelser, som äro gifna angående lotterier i allmänhet.

Här har slutligen yttrats, att man genom bifall till nu föreliggande förslag skulle införa postcensur i landet. Deremot har en talare mycket rigtigt erinrat, att vi redan förut hafva en sådan censur, nemligen i fråga om alla slags korsbandsförsändelser. Ty det är hvarje posttjenstemans både rätt och pligt att undersöka dylika försändelser i enlighet med derom gällande föreskrifter samt tillse, det de icke innehålla något, som ej får befordras genom försändelse under band, såsom skrifna bref m. m. En postcensur hafva vi ju således förut, och jag har hittills icke hört några klagomål framställas deremot, lika litet som jag tror, att några klagomål skola komma att framställas emot det nu framlagda förslaget, om det blifver antaget.

Jag tager mig ännu en gång friheten påpeka, att det väl egentligen är den 8 punkten, emot hvilken man velat rigta sina hufvudsakliga anmärkningar, och det torde vara tidigt nog att upptaga frågan, när denna punkt blifvit föredragen.

Herr Ola Andersson i Nordanå: Första och åttonde punkterna uti föreliggande betänkande stå i så nära sammanhang till hvarandra, att, såsom herrarne redan funnit, det knappast är möj-

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

ligt att diskutera den ena utan att beröra den andra. Jag tillåter mig sålunda härmed föreslå, att jemväl åttonde punkten nu måtte föredragas och blifva föremål för diskussion, hvarjemte jag tar mig friheten hemställa, att beslut *först* må fattas rörande den åttonde punkten. Detta tillvägagående synes mig nemligen skola leda till bättre reda, och sedan beslut fattats beträffande åttonde punkten, torde man bättre kunna bedöma, huru den första punkten bör afgöras.

Beträffande en anmärkning af Herr Berg derom, att beslut i denna fråga redan vore till en del fattadt genom Kammarens beslut angående Herr Asklöfs motion, ber jag få erinra, att Kongl. Maj:ts proposition i detta ämne, blifvit, såsom helt naturligt skulle ske, af båda Kamrarne remitterad till Bevillnings-Utskottet. Utskottet har sålunda måst afgifva betänkande deröfver. Första Kammaren kan icke förhindras att besluta i saken, hvad beslut Andra Kammaren än må hafva förut fattat. Är något fel härutinnan begånget, synes det mig, som låge detta deri, att man här redan förut beslutit i samma sak — dock blott till någon del — på grund af enskild motion.

Den åsigt, att Andra Kammaren icke nu skulle kunna bifalla hvad i dessa punkter, 1 och 8, är föreslaget, innebär egentligen detsamma, som att Herr Talmannen icke kan framställa proposition på bifall härtill. Efter mitt förmenande är saken likväl i det läge, att det svårligen låter sig göra, att strängt vidhålla formalismen i detta fall, samt att Kammaren kan och bör anse sig ega full frihet att härutinnan handla på det sätt, den finner nyttigast. Hvad sjelfva saken beträffar, hyser jag inga betänkligheter emot att bifalla hvad uti den redan nu föredragna punkten är föreslaget.

Jag tillåter mig, som sagdt, hemställa om proposition på antagande af det utaf mig föreslagna föredragningssättet.

Herr Talmannen upptog det yrkande angående föredragningsordningen, som Herr Ola Andersson framstält, för att gifva proposition å detsamma; men blef dervid ordet begärdt af

Herr Axel Bergström, hvilken anförde: Herr Talman! Jag vill visst icke bestrida att det föredragningssätt, som Herr Ola Andersson nu föreslagit, skulle kunna vara lämpligt, men jag anser dock, att förslaget derom framkommit alldeles för sent. Innan ett Utskotts betänkande föredrages i Kammaren, är det regeln att den ledamot, som önskar en förändring i den ordning för föredragningen, hvartill uppställningen af betänkandet föranleder, derom framställer förslag, innan föredragningen af ärendet egt rum. Nu har man deremot ansett sig kunna gå till väga på ett helt annat sätt.

Föredragning af 1:sta punkten har redan skett och diskussionen öfver densamma är i full gång, och då kommer man fram med ett förslag om att 8 punkten skall föredragas och afgöras, innan man fattar beslut om den första. För min del anser jag ett sådant sätt att tillvägagå för ganska betänkligt och hemställer om afslag å Herr Ola Anderssons framställning.

Herr Gumælius: Äfven jag yrkar afslag å Herr Ola Anderssons hemställan, som i stället för att förenkla frågans behandling, enligt mitt förmenande, endast skulle leda till trassel och jag har äfven inhemtat, att många af mina grannar hafva samma åsigt. Jag hemställer, att vi först må afgöra den nu föredragna punkten.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Sedan öfverläggningen rörande föredragningssättet härmed förklarats slutad och propositioner gifvits så väl på bifall till Herr Ola Anderssons förslag som på afslag derå, blef samma förslag af Kammaren afslaget; hvarefter öfverläggningen angående hufvudfrågan åter fortsattes.

Friherre Leijonhufvud anförde: För min del får jag bekänna, att jag är ganska obenägen mot alla dessa lotteriannonser, som öfversvämma oss och att jag med nöje skulle se, att i Tryckfrihetsförordningen och i andra författningar på lämpliga ställen infördes bestämmelser, som kunde förhindra spridningen af dessa annonser, äfvensom föranleda dertill att dessa lotterikollektörer, som hålla öppna bodar, blefve tilltalade och straffade, men det oaktadt hyser jag likväl vissa betänkligheter att i afseende å postbefordringen af tidningar och tidskrifter vidtaga sådana åtgärder, som nu föreslagits, emedan jag anser, att derigenom skulle förhindras spridandet af så väl utländska som våra egna inhemska tidningar.

För min del instämmer jag fullkomligt i hvad Herr Gumælius anfört. Jag inser fullkomligt beskaffenheten af de betänkligheter Herr Berg framhållit, men jag tror lika med Herr Gumælius, att tidningarne här i landet i sjelfva verket skulle upphöra att införa annonser från de lotterier, som vilja begagna sig af dem, om ett sådant stadgande som nu af Utskottet föreslagits, fastställdes, och föreställer jag mig, att man bör något olika betrakta saken i afseende å in- och utländska tidningar. Om de utländska tidningarne innehöllo lotteriannonser, vore dervid mindre att riskera, ty då ansågos de såsom sådana och blefvo för den skull icke med post vidare befordrade.

Mig förefaller dessutom som om antagandet af den nu föredragna punkten alldeles icke skulle medföra så stora vådor, som man velat antaga. Den börjar nemligen med "att Riksdagen måtte för sin del medgifva, att § 3 i nådiga kungörelsen angående vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran den 18 Oktober 1872 må upphäfvas" samt slutar sedermera med "att i öfrigt må å tidningar och tidskrifter m. m., som på förenämnda sätt med post fortskaffas, tillämpas de bestämmelser, som i allmänhet gälla för försändelser under band".

Riksdagen skulle således för sin del besluta genom bifall till denna punkt att vilkoren för postbefordringen af tidningar och tidskrifter må ske på samma sätt och under enahanda vilkor som af försändelser under band, men tillämpningen häraf beror dock på Kongl. Maj:t. De bestämmelser, som sålunda skulle numera gälla för postbefordringen af tidningar och tidskrifter, finnas i allmänhet intagna i Generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

den 29 Oktober 1875, men huruvida den kommer att tillämpas eller icke beror ju helt och hållet af Kongl. Maj:t; och vi äro icke ens absolut hänvisade till denna skrifvelse, om vi bifalla hvad Utskottet i första punkten hemstält, ty, om dessa vilkor skulle befinnas vara alltför stränga och svåra att tillämpa, är jag öfvertygad, att Kongl. Maj:t skulle utfärda en ny skrifvelse, som skulle medföra den lindring, som vore behöflig.

För min del fruktar jag således icke att yrka bifall till punkten 1 såsom den nu är uppstäld.

Herr Berg: En talare, som nyss hade ordet, förutsatte, att, då jag antydde, att Bevillnings-Utskottets förslag i denna punkt stod i strid mot ett af Kammaren förut fattadt beslut, jag skulle hafva afsett, att något grundlagsvidrigt skulle ligga i denna frågas behandling nu och att ärendet skulle vara så beskaffadt att Talmannen borde vägra att derå framställa proposition. Detta har jag dock aldrig sagt eller tänkt.

Jag har aldrig satt i fråga, att icke Kongl. Maj:ts proposition och Bevillnings-Utskottets utlåtande skulle kunna göras till föremål för Kammarens öfverläggning, men hvad jag deremot sagt är, att det förslag till beslut, som nu föreligger, står i strid mot ett annat, som förut under denna riksdag blifvit fattadt. Sedan nemligen en enskild motionär gjort framställning derom, att man skulle hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. brefvet till Generalpoststyrelsen den 22 Oktober 1875 måtte tillämpas äfven för försändning af tidningar och tidskrifter, förklarade Kammaren denna framställning icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda; nu deremot har Utskottet här hemstält, just att denna skrifvelse skall tillämpas äfven på tidningar och tidskrifter, och att ett bifall härtill skulle stå i strid mot det förut fattade beslutet är hvad jag sagt och ännu vidhåller.

Att Herr Gumælius i denna fråga skulle vara af olika åsigt med mig, var — jag erkänner det — för mig i viss mån förvånande, för att icke säga nedslående, ty just af hvad han yttrade under den diskussion, som här i Kammaren fördes angående den nyss omtalade enskilde motionärens framställning, har jag hemtat stöd för min åsigt om olämpligheten af denna skrifvelses tillämpning på tidningar och tidskrifter. Han yttrade nemligen då: "i likhet med föregående talare anser jag det icke vara välbetänkt, att obetingadt ingå på motionärens yrkande, att i posttjenstemännens händer må läggas en censurerande makt öfver tidningarne, obehaglig för dem och äfven för prenumeranterne, som derigenom skulle blottställas för att, der ett tidningsblad möjligen af rent misstag, till exempel genom en annonsemottagares tillfälliga förbiseende, funnes innehålla en lotteriannons, icke i rätt tid bekomma sina tidningar i full nummerföljd." Detta yttrande afsåg just detsamma, som jag nu tagit mig friheten yrka, nemligen att tillämpningen af ifrågavarande Kongl. bref ej måtte erhålla ytterligare utsträckning. Herr Gumælius yttrade för en stund sedan, att det icke kunde anses såsom postcensur, om posttjenstemännen berät-

tigades tillse, att de tidningar, som försändas under korsband, icke innehålla lotteriannonser. Äfven detta anser jag i någon mån strida mot det yttrande jag tog mig friheten att nyss uppläsa och der i en likartad fråga talaren ansåg att genom bifall till samma förslag, som nu föreligger, en "censurerande makt" öfver tidningarne skulle läggas i posttjenstemännens händer. Man har vidare sagt, att rättigheten för posttjenstemännen att undersöka vissa försändelser under band redan nu finnes och att det icke kan kallas censur, om en posttjensteman tillser, att icke bref eller andra handlingar försändas under band, för att taga ut sådant, som icke bör eller får på sådant sätt befordras. Nej, *detta* är icke censur, ty dermed förstår man i allmänhet befogenheten att granska *en skrifts innehåll* och med afseende på det mer eller mindre olagliga i detta innehåll förbjuda skriftens spridning eller belägga den med qvarstad. Det är *detta*, som enligt min uppfattning är fullkomligt otillbörligt att medgifva och jag vidhåller fortfarande att förslaget förutsätter en postcensur, enär, enligt detsamma posttjenstemännen skulle ega att efter genomläsning af de tidningar, som med posterna försändas, förhindra deras befordran, om deri något uppspåras, som finnes otillåtligt.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

En talare har yttrat, att han finner det helt naturligt, att, då lotterier i allmänhet äro förbjudna, staten icke heller genom postverket uppträder såsom kolportör för dessa lotterier och sålunda befrämjar spridningen af en sak, som staten sjelf förbjudit. Men dervid vill jag erinra, att det icke blott är lotterier, som äro hos oss förbjudna, utan en hel mängd andra saker, och jag är förvissad, att mångfaldiga gånger uti tidningar, som med posten försändas, förekomma yttranden om embetsmän eller enskilda personer eller beträffande sedligheten och den allmänna ordningen, hvilka yttranden, derest de vid domstol åtalades, skulle befinnas brottsliga och bestraffas, men jag har likväl ännu icke hört ifrågasättas, att posttjenstemännen skulle förpligtas att på grund af sådana yttranden förvägra tidningars spridning. I dessa fall gäller ännu såsom regel att en skrifts innehåll, om än brottsligt, ej får utgöra hinder för dess postbefordran, och just deri att man nu vill för ett särskildt fall frångå denna regel — deri ligger, enligt min tanke, om man ser saken från rättens synpunkt, det oriktiga uti det nu föreslagna stadgandet. Ty om man väl slagit in på denna väg, kan man icke för närvarande med säkerhet bedöma, hur långt den i en framtid kommer att leda.

Dessutom har jag tagit mig friheten att fästa Kammarens uppmärksamhet derå, att sista stycket af nu föredragna punkt innefattar förslag derom, att Riksdagen må medgifva "att å tidningar och tidskrifter m. m., som på förenämnda sätt med post fortskaffas, må tillämpas de bestämmelser, som i allmänhet gälla för befordran af försändelser under band." Hvad dessa bestämmelser, som här äro i fråga, innehålla, derom upplyser Utskottets betänkande ingenting och, ehuru jag för min del tror mig ega någon författningskunskap, har jag dock på den korta tid, under hvilken jag haft tillgång till detta betänkande, icke kunnat hinna göra mig under-

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

rättad om innehållet af de postförfattningar, hvilka härmed äro afsedda. Jag har alltid för sed att icke lemna mitt bifall till hvad jag icke bestämdt vet hurudant det är, och jag befarar, att, om detta af Utskottet framlagda förslag af Riksdagen godkännes, Riksdagen kommer att uttala sitt gillande af åtskilliga af Kongl. Maj:t utfärdade bestämmelser, om hvilkas innehåll Riksdagen lika litet som jag torde hafva kännedom. Derföre tog jag mig äfven friheten att yrka den ändring i förslagets lydelse, att Riksdagen, i stället för att *godkänna* nämnda författningar, må hos Kongl. Maj:t hemställa, att Kongl. Maj:t måtte tillse, huruvida ifrågavarande bestämmelser i afseende på postförsändelser må kunna tillämpas jemväl på tidningar och tidskrifter; och i denna del åtminstone hade jag hoppats att mitt förslag skulle vinna understöd.

Då nu Herr Chefen för Finans-departementet förklarat, att, enligt hans uppfattning, det ej varit Kongl. Maj:ts afsigt att låta 1875 års bref erhålla full tillämpning på tidningar och tidskrifter, skulle en hemställan, att så icke måtte ske, kunna synas sakna all betydelse, men å andra sidan kan jag ej finna, att det ligger någon våda deri, att Riksdagen uttalar en med Herr Finansministerns yttrande fullt öfverensstämmande åsigt, så mycket helre som, enligt hvad Utskottet antydt och en dess ledamot här i Kammaren uttryckligen förklarat, denna kungörelse redan nu af Poststyrelsens chef anses vara tillämplig äfven på tidningar och tidskrifter. Det är visserligen sant, att tillåtelsen att mot nedsatt porto försända dessa under band först nu är afsedd att såsom regel medgifvas och att nämnda Kongl. skrifvelse således hittills ej egentligen ifrågakommit att tillämpas jemväl på tidningar och tidskrifter, men något direkt *hinder* för deras försändande under band finnes dock ej, och jag anser derföre, att förbudet af den 22 Oktober 1875 äfven skulle kunna tillämpas å tidningar, som innehålla lotteriannonser, om för dem särskildt undantag ej göres.

I öfrigt hafva de talare, som yttrat sig för bifall till Utskottets förslag, uttalat den åsigten, att man väl bör bifalla detta moment, men afslå det åttonde momentet i detta betänkande. Såsom skäl härför har uppgifvits, att, då genom nu ifrågavarande moment en lindrigare befordringsafgift för tidningarne blifvit medgifven, man äfven dervid kan fästa det vilkor, att ingen får begagna sig af denna förmån, utan att han ställer sig till efterrättelse den föreskrift, att sålunda försänd tidning icke får innehålla någon lotteriannons. Ja detta är mycket sant, men nedsatt portoafgift gäller likaledes för tidningar, å hvilka å postkontoren prenumereras, och då förefinnes samma skäl att säga, att äfven dessa tidningar, hvilka sändas bundtvis i stora massor böra underkastas enahanda censur och än vidare att, om ett med posten afsändt öppet brefkort, för hvilket äfven nedsatt porto eger rum, skulle finnas innehålla lotteriannons, detsamma skall af postverket kunna förnekas befordran. Det är sjelfva denna princip jag motsätter mig, ehuru jag, om det vore möjligt att finna något medel att förhindra dylika annonsers spridning vare sig genom tidningar eller annorledes, gerna skulle dertill medverka. Vill man förhindra en sak,

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

skall man förbjuda den och stadga ansvar för förbudets öfverträdande, men man skall icke kringgå sjelfva saken och säga: förbjuda den våga eller kunna vi icke, men vi skola söka förhindra den på allt upptänkligt sätt. Det är också derföre som jag för min del icke vill genom antagande af det föreliggande förslaget hafva bidragit till lagstiftningens införande på en sådan väg.

Jag yrkar bifall till det af mig förut framstälda förslag.

Herr Bergius: Sedan jag begärde ordet, har Herr Berg så fullständigt och öfverensstämmande med mina åsigter uttalat sig i frågan, att jag blifvit af honom alldeles förekommen. Jag ber derföre att få instämma med honom och endast tillägga att, efter min uppfattning, ett beslut i enlighet med Utskottets förslag ovilkorligen innebär ett kringgående af och ett ingrepp uti vår gällande Tryckfrihetsförordning.

Jag yrkar bifall till det af Herr Berg framstälda förslag.

Herr Torpadie: Ingen kan mera än jag ogilla lotteriväsendet eller djupare beklaga dess tillvaro och i likhet med den ärade talare på Stockholmsbänken, som nyss hade ordet, skulle jag vilja, att man gjorde allt, hvad göras kan, för att förhindra spridande af lotteriannonser, dock icke på det sätt, som här blifvit af Utskottet föreslaget. Lika med herr Bergius kan jag icke förstå, huru man kan tala om att stifta en lag för ifrågavarande fall, utan att Tryckfrihetslagens stadganden skulle behöfva vidröras. Äfvenledes ber jag få uttala min stora förvåning deröfver, att man här talar om censur, då det är fråga om att poststjenstemännen skulle tillse, huruvida de reglementariska föreskrifter, som gälla angående försändelser under band, blifvit behörigen iakttagna. Lika väl skulle man ju då kunna tala om censur i de fall, då tulltjensteman undersöker en tullbehandling underkastad packe, för att utröna, huruvida den innehåller annat än uppgifvet är. Nej, med censur menas, enligt nyare tiders språkbruk, åtgärden att granska tryckta skrifters innehåll, och en sådan makt vill jag ingalunda lägga i posttjenstemännens händer, helst omfånget af deras göromål torde lägga hinder i vägen derför, och i allt fall censuren i vårt land torde vara en öfvervunnen ståndpunkt.

Jag ber att få instämma i herr Presidenten Bergs förslag.

Herr Nils Larson: Man har påstått, att ett bifall till nu föreliggande förslag skulle stå i strid med det Kammarens föregående beslut, som fattades med anledning af herr Asklöfs i enahanda syfte väckta motion. Detta är emellertid icke min mening. Hvad har nemligen Kammaren gjort med anledning af den motionen? Jo, Kammaren beslöt helt enkelt att icke låta densamma föranleda till någon åtgärd, men Kammaren hade ju redan då fått emottaga Kongl. Maj:ts proposition i samma ämne, och visste ju, att Kammaren vid dess slutliga föredragning kunde fatta hvilket beslut den behagade, hvarföre Kammaren ej heller behöfde vid-

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

taga någon särskild åtgärd med den nämnda motionen. Jag kan således för min del icke finna, att Kammarens berörda beslut skulle kunna utgöra hinder för Kammaren att uttala sig med anledning af Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition.

Jag yrkar fortfarande bifall till nu föredragna punkten.

Herr Gumælius: Herr Berg har nyss gjort mig den hedern att uppläsa några rader af ett kort yttrande, som jag hade, då Herr Asklöfs omtalade motion förevar i Kammaren till behandling, af hvilka framgår att jag visserligen yrkade afslag å samma motion, men i likhet med öfrige talare uppträdde till förmån för motionärens lotterifiendtliga afsigter, ehuru vi alla, likasom Utskottet, icke ansågo oss kunna för det då varande godkänna sjelfva motionen. Huru ofullständigt än detta mitt yttrande citerades, inflöto dock orden "*för prenumeranterne*", och det är just dessa ord, som göra den stora skilnaden mellan min och en föregående talares åsigter i denna sak, och derför kunde jag, då jag förra gången hade ordet, tillkännagifva, att jag ämnade yrka bifall till nu föredragna punkten, *sådan* den nu framkommit, enär detta förslag är väsentligen olika det föregående. Samme talare ordade visserligen i sitt anförande något derom, att, om man gör en dylik bestämmelse angående tidningar, som sändas under korsband, man måste följdrigtigt förfara på samma sätt äfven med tidningar, å hvilka prenumeration verkställes på postkontoren; men det är icke så. De prenumererade exemplaren gå till personer, för hvilka väl i allmänhet tidningarnes öfriga innehåll är af långt större intresse än lotteriannonserna och af hvilka väl flertalet torde akta sig att fastna på den kroken. Korsbanden åter lära komma att, om de i lotteriannonserna tillåtas och dertill få en betydlig prisnedsättning under vanligt porto sig tillerkänd, skickas bundtvis i stora massor, kanske i 10,000-tal, och sålunda varda dessa förledande lotteriannonser bland allmänheten utspridda just till dem, hvilka man anser nog dumma att falla rof för dem. Det är mot dessa rofgirige, som Utskottets motivering i denna punkt är rigtad.

Den ärade talaren yttrade vidare att man hellre borde rent af förbjuda en sak, som visat sig icke kunna hindras, än annorledes störa densamma och sade, att han ogillade lotteriannonserna på det högsta, men motarbeta dem, då de komma i korsband, ville han ej. Härvid tillåter jag mig säga, att den, som i detta fall ej gör ett undantag mot lotteriannonserna, han medverkar till, att detta oskick främjas och legaliseras och att sämre utländingar i detta afseende vinna större insteg i landet, än de redan hade förvärfvat genom vida dyrare korsband, innan regering och poststyrelse något hejdade deras framfart.

Man har äfven gjort den invändning mot förslaget, att genom dess antagande posttjenstemännens tid skulle onödigtvis allt för mycket upptagas, derest de skulle tillse, om hvarje korsband innehölle kontraband. Men jag tror icke, att detta i verkligheten skulle blifva fallet, och Utskottet påpekar också att det skulle vara nog, om blott ett sådant förbud funnes stadgadt, ett Damokles-

svärd öfver den felande. I allmänhet lär det komma att så tillgå, att först då dessa korsband inkomma i ovanligt stor massa, post-tjenstemannen finner anledning att undersöka förhållandet, och derest han då upptäcker ett sådant knep, nyttjar sin rätt att hindra detsamma.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag *utan någon ändring.*

Herr Rundgren: Den vigtigaste anmärkning, som blifvit jord mot det föreliggande förslaget, är den, som framstäldes af Herr Berg, då han förmenade, att Kammaren, genom att lemna Herr Asplöfs förutberörda motion utan afseende, redan fattat beslut i en med denna likartad fråga. Vore så verkligen förhållandet, skulle jag instämma med samme talare, ty jag kan ingalunda godkänna den, jag får verkligen säga, undanflygt, Herr Nils Nilsson förebar, att nemligen Kammaren, då den fattade beslut med anledning af nämnde motion, hade i tankarne att framdeles ånyo blifva i tillfälle att besluta i ämnet på grund af Kongl. Maj:ts proposition. Mig synes, att föreliggande fråga, sådan den nu framkommit till Riksdagen, icke förut varit föremål för Kammarens behandling, ty det måste väl vara stor skilnad, om förslaget, såsom här är fallet, jemväl berör eller ställer i samband med förslagets antagande frågan om nedsättning i postbefordringsafgiften. Utskottets förslag, att 1875 års förordning jemväl skulle blifva gällande med afseende på tidningar, som sändas under korsband, står ju i samband med förslaget att nedsätta befordringsafgiften för korsbandsförsändelser, och det är ju just detta, som hufvudsakligen inverkar på frågan, om sådan nedsättning skall medgifvas eller icke. Såsom Herr Gumælius förut riktigt ådagalagt, är det just genom nedsättning i befordringsafgiften för tidningar under korsband, som ett alldeles nytt sätt att kringgå den förordning, som gäller öfriga korsbandsförsändelser, kan uppstå, det nämligen att en utländsk spekulant låter uppsätta en tidning, hufvudsakligen afsedd för lotteriannonser, af hvilken han sedan kan sprida ganska många exemplar i alla delar af landel för det ringa priset af 3 öre. Efter min tanke är detta förslag icke liktydande med Herr Asklöfs, utan en helt ny fråga, och Kammaren är således i sin fulla rätt att nu deröfver besluta.

För öfrigt har otvifvelaktigt Bevillnings-Utskottet sjelft gifvit anledning till denna, efter mitt förmenande, öfverflödiga diskussion; ty det är väl i och med den 8 punkten, som den egentliga hufvudfrågan kommer att afgöras. Utskottet säger nemligen i sitt betänkande, att det "redan nu ansett sig derpå (1875 års skrifvelses tillämpning på tidningar, som försändas under band) böra fästa uppmärksamheten, på det någon ovetenhet om fulla betydelsen af hvad Kongl. Maj:ts proposition verkligen innebär icke må vid afgörandet af nu förevarande punkt i Utskottets förslag ega rum". Det är visserligen mycket beskedligt af Utskottet att fästa uppmärksamheten härpå, men klart är ju, att hvad den Kongl. proposition egentligen innehåller, framkommer först i 8 punkten, och

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

här säges, att den, som vill prenumerera på en tidning, riskerar aldrig att icke erhålla fulla nummerantalet af densamma, vare sig den innehåller lotteriannonser eller ej, men den, som vill under korsband sända tidningar i 100,000-tal till än den ena än den andra orten, förhindras derifrån genom första punktens antagande, derest tidningen innehåller sådana annonser.

Jag instämmer i öfrigt i den anmärkning, som blifvit framstäld mot Herr Bergs förslag, eller att genom ett sådant uttalande från Riksdagens sida, man i sjelfva verket ger ett slags autorisation åt den åsigten, att Riksdagen icke befattar sig med den frågan, huruvida tidningarne innehålla lotteriannonser eller icke.

Jag vill derföre ganska allvarligt yrka bifall till 1:a punkten i oförändradt skick.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och dels på bifall till samma hemställan med den förändring, som herr Berg föreslagit; och fann herr Talmannen den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd och företogs alltså enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Bevillnings-Utskottet hemstält i 1:sta punkten af Utlåtandet N:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan med den af Herr Berg föreslagna förändring.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 91 ja mot 74 nej; hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan oförändrad.

Punkten 2.

Bifölls.

Punkten 3.

I femte punkten af Herr Gumælii ofvannämnda motion var ytterligare föreslaget, att korsbandsportot till utlandet måtte nedsättas till 5 öre för affärshandlingar, varuprof, tidningar och andra trycksaker, då vigten ej öfverstege 50 gram, samt ytterligare 5 öre för hvarje påbörjadt nytt 50-tal gram inom gränsen af 250 gram för varuprof och 1,000 gram för öfriga i 1874 års Bernertraktats fjerde artikel uppräknade korsband.

Och hade Utskottet hemstält:

att Herr Gumælii ifrågarande förslag nu icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

Herr Gumælius begärde ordet och yttrade: Jag vill till Bevillnings-Utskottet framföra min tacksamhet för det sätt, hvarpå Utskottet behandlat min motion. Visserligen torde detta kunna förefalla mången besynnerligt, helst man vid första ögonkast på detta betänkande finner, att Utskottet helt och hållet afstyrkt 3 af de 6 punkter min motion innehåller och delvis äfven den fjerde. Men då en enskild person väcker motion i en fråga sådan som denna, kan han icke gerna vänta, att hans förslag i sin helhet skall vinna större understöd, innan de möjliga följderna deraf varit föremål för noggrann ompröfning; åtminstone har jag icke varit nog förmäten att vänta mig annat resultat. Jag har emellertid nått mitt vigtigaste syftemål, som var att bringa dessa frågor på tal, och jag är tacksam för att Utskottet, i de punkter af motionen, som afse korsbandsportot för andra trycksaker än tidningar, korsbandsportot till utlandet samt brefbäringsafgiftens afskaffande för inländska postförsändelser i allt fall till principen erkänt rigtigheten af hvad jag föreslagit, ehuru Utskottet på skäl, hvilka jag icke vill frånkänna all betydelse, icke kunnat "nu" till dem tillstyrka bifall. Jag hoppas dock, att äfven i dessa delar förslaget skall väcka den uppmärksamhet såväl hos Kongl. Maj:t som Poststyrelsen, att, under ett annat år, vårt postväsende måtte i nämnda hänseende sättas i jemnbredd med den utveckling, postväsendet erhållit i andra bildade länder.

Hvad särskildt denna punkt beträffar, skall jag icke tillåta mig att framställa något yrkande, men jag skall bedja att få nämna några ord angående svenska tidningars expedierande till utlandet.

Det synes mig ur fosterländsk och kultur-synpunkt vara af stor vigt att i möjligaste mån främja våra landsmäns och svensktalande vänners i Finland, Amerika och andra land önskningar att för ett någorlunda billigt pris erhålla tryckta meddelanden från oss. Andra land hafva redan vidtagit sådana åtgärder, och jag har i min motion påpekat, hurusom flera af de land, hvilka biträdt Bernertraktaten, nedsatt korsbandsportot till utlandet till den lägsta, enligt denna traktat tillåtna portosats, 5 centimer eller 3 $^{3}/_{4}$ öre för hvar vigt af 50 gram och öfverskjutande del deraf. Så är t. ex. förhållandet i Frankrike. När dertill kommer, att enligt berörda Bernertraktat de porton, som uppbäras för de från ett land till utlandet afsända tidningar, tillfalla det land, hvarifrån afsändningen sker, med skyldighet allenast att i vissa fall för större massor betala transitoafgift, synes det mig vara för svenska postverket en tillräcklig förtjenst, om korsbandsportot till utlandet för hvarje vigtsats bestämmes till — jag vill icke säga 4 öre — utan, såsom jag föreslagit, till fem öre. Då tidningar för utdelning till exempel i Finland skola afsändas från Stockholm, har postverket härstädes dermed intet annat att skaffa

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran. (Forts.)

än att öfversända dem, då de efter framkomsten af Finska postverket utan särskild ersättning och på dess ansvar mottagas, granskas, sorteras och utdelas. För den obetydliga åtgärd, Stockholms postkontor haft att vidtaga, får Sverige behålla hela portot. Vid sådant förhållande kan jag icke se annat, än att det borde ligga i svenska postverkets intresse att genom något lägre porton främja här ifrågavarande försändelser, men äfven om så ej är, ligger det i vårt intresse att främja ett lifligare samband med svensk-talande befolkningar i andra länder.

Ännu en annan omständighet finnes, som talar för mitt förslag. Jag nämnde nyss, huru förhållandena gestalta sig vid korsbandsförsändelser till Finland, inom hvilket land mottages *prenumeration* å svenska tidningar. Andra land finnas, der detta ej är förhållandet, till exempel Förenta staterna, inom hvilket land åtskilliga svenskar äro bosatte. Vilja de hafva en Stockholmstidning, kunna de icke — åtminstone icke utan svårighet — få prenumerera derå på någon nordamerikansk plats, utan prenumerationen sker i Sverige, vanligen genom en tjensteman vid Stockholms postkontor; och då kan lätt inträffa, att de för denna tidning få vidkännas betydliga kostnader. I ett bref från en framstående man, hvilket jag har i handen, berättar denne, att han för att under en tid af 9 månader få tillsänd en vän i Amerika tidningen Aftonbladet, som här kostar 20 eller 21 kronor om året, fått betala 45 kronor 50 öre, hvilket motsvarar ungefär 60 kronor för hel årgång, en i mitt tycke orimlig kostnad. Ett sådant tillvägagående hämmar nära nog fullständigt denna slags förbindelse mellan Sverige och andra land, och sannolikt gå flera amerikanska blad till Sverige än svenska till Amerika, ehuru det borde vara tvärtom. Andra land hålla icke portot för tidningar så högt, emedan de anse det vara af vigt, att deras tidningar få verka för deras intressen jemväl i andra land. I det omnämnda brefvet specificerar brefskrifvaren, hvad han, för år räknadt, ansett åtgå i och för prenumeration och porto, men derefter återstå vid pass 20 kronor, om hvilka han ej vet, hvarifrån de kommit. Af dessa 20 kronor lära emellertid, efter hvad jag erfarit, 10 kronor vara en afgift, som vid postkontoret i Stockholm — med hvad rätt vet jag ej, men förmodligen till följd af något Post-styrelsens beslut — pålägges tidningar, för hvilka prenumerationsafgift erlägges i Stockholm, för att de i korsband skola gå till utlandet, och hvilken afgift en posttjensteman får uppbära. Enligt bruket vid Stockholms postkontor måste alltså för tidningars sändning till utlandet i många, kanske de flesta, fall erläggas först och främst en allt för hög portosats och vidare en dryg afgift till en posttjensteman, hvartill kommer annat obehag, vid hvilket jag icke skall uppehålla mig. Och sålunda händer det, att t. ex. tidningen Aftonbladet blir omkring 3 gånger så dyr i utlandet, som här i Sverige; och detta under det jag — för att anföra en motsatt ytterlighet — vid prenumeration å vissa danska tidningar fått dem till billigare pris hemburna till mig här i Sverige, än hvad samma Köbenhavns-

blad i Danmark utanför Köpenhamn kosta. Så olika uppfattar man sina intressen på olika håll.

Ang. ändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postfordran. (Forts.)

Som jag vid början af mitt anförande nämnde, ämnar jag icke göra något yrkande, utan har endast velat begagna tillfället att anföra dessa ord till Kammarens protokoll. Mot bifall till Utskottets afstyrkande har jag för närvarande ingenting att invända.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 4—7.

Blefvo jemväl bifallna.

I *punkten 8* hade Utskottet föreslagit:

att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes meddela föreskrift derom att det uti Kongl. Maj:ts skrifvelse till Generalpoststyrelsen den 22 Oktober 1875 stadgade förbud mot befordran med posterna af försändelser under band, innehållande lotteriprospekter m. m., jemväl måtte tillämpas i afseende å postbefordran af de tidningar och tidskrifter med dylikt innehåll, å hvilka prenumeration på postanstalt egt rum.

Ang. föreslagen åtgärd till förhindrande af lotteriannonsers spridning.

I anledning af denna hemställan, mot hvilken Herrar Friherre *A. H. Fock*, *Hedlund*, *Ljungqvist*, vice Talmannen *Wijk*, *Per Nilsson* i Kulhult och *C. A. Jönsson* inom Utskottet reserverat sig, anförde

Herr Gumælius: På grund af hvad jag förut anfört, anhåller jag om afslag å nu föredragna punkt.

Friherre A. H. Fock: Jag har mot denna punkt inom Utskottet reserverat mig och får således å densamma yrka afslag. Jag kan nemligen icke finna annat, än att en dylik bestämmelse i tillämpningen komme att blifva alltför godtycklig, då densamma skulle drabba endast vissa tidningar, men icke andra. Det finnes ju lokala tidningar, som endast i ringa mån begagna sig af postanstalterna under ena eller andra formen, och för dem blir en bestämmelse sådan som den föreslagna helt och hållet likgiltig. Jag kan också icke finna annat, än att tillämpningen blefve ytterst svår, då det är temligen tvetydigt, hvad som skall med lotteriannonser förstås.

På alla dessa skäl yrkar jag afslag å Utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Herr C. Aron Jönsson: Äfven jag ber att i korthet få yrka afslag å denna punkt, mot hvilken jag inom Utskottet reserverat mig, då jag nemligen ansett rätta platsen för ett sådant förbud, som det ifrågasatta, vara i Tryckfrihetsförordningen.

Ang. föreslagen åtgärd till förhindrande af lotteriannonsers spridning. Forts.)

Herr Svensén: Jag instämmer med dem, som yrkat rent afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan samt derefter, enligt det under öfverläggningen gjorda yrkandet, på afslag å samma hemställan; och som den senare af dessa propositioner besvarades med öfvervägande ja, hade alltså det förslag, Utskottet i förevarande punkt framlagt, blifvit af Kammaren afslaget.

§ 7.

Till behandling förekom Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 6, i anledning af dels återremiss af åtskilliga punkter, dels Kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 3 angående stämpelpappersafgiften.

Ordet begärdes af

Herr vice Talmannen Wijk, som yttrade: I afseende å behandlingen af det nu föredragna betänkandet tager jag mig friheten hemställa, att samma föredragningssätt må tillämpas, som sista gången ärendet var föremål för Kammarens handläggning, d. v. s. att betänkandet föredrages punktvis, men *punkten 1* icke förr till afgörande företages än Kammaren beslutit öfver de punkter, som hafva afseende på § 5 i författningen angående stämpelpappersafgiften; vidare att, så snart beslut öfver hvarje särskild punkt fattats, motsvarande paragraf i det vid betänkandet fogade förslag till författning skall anses i öfverensstämmelse dermed afgjord; och slutligen att, i händelse några paragrafer komma att återremitteras och andra deremot gillas, det skall stå Utskottet öppet att äfven i de gillade paragraferna vidtaga de ändringar, som af återremisserna kunna föranledas.

På derom af Herr Talmannen gifven proposition, beslöt Kammaren, att den föredragningsordning, Herr vice Talmannen sålunda föreslagit, skulle följas vid behandlingen af det föreliggande utlåtandet; och skedde alltså först föredragning af

Punkten 2,

som lades till handlingarne.

Punkterna 3 och 4.

Biföllos.

Efter föredragning dernäst af *punkten 5*, hvaruti Utskottet hemstält:

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar.

att stämpelafgiften för *domar, utslag och resolutioner med rubrik, hvilka part eller sökande är pligtig att lösa*, och som utgifvas från de olika i 5 § uppräknade afdelningar af embetsverk och myndigheter, måtte bestämmas till följande belopp:

	1:sta Afd.		2:dra Afd.		3:dje Afd.		4:de Afd.		5:te Afd.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
för första arket	—	50	—	—	1	—	9	—	15	—
för hvart och ett af de öfriga arken	—	50	—	—	1	—	2	—	2	—

lemnades ordet på begäran till

Herr Behmer, som yttrade: Då nu föredragna femte punkten står i det närmaste sammanhang med den nästföljande sjette punkten, såsom af det vid betänkandet fogade författningsförslag tydligast synes, och det således torde vara lämpligast, att dessa båda punkter föredragas, behandlas och afgöras i ett sammanhang, så tillåter jag mig vördsamt föreslå, att jemväl sjette punkten måtte före öfverläggningens början föredragas, på hvilken framställning jag hos Herr Talmannen anhåller om proposition.

I anledning af denna framställning beslöts att *punkterna 5 och 6* skulle gemensamt behandlas; kommande likväl efter öfverläggningens slut särskilda propositioner att gifvas rörande hvardera punkten. Och upplästes alltså nu jemväl det förslag, Utskottet i *punkten 6* framstält, och som var af följande innehåll:

att Riksdagen, med upphäfvande af 5 § 2 mom. i nu gällande stämpelpappersförordning och med förklarande att särskild tilläggsstämpel för kallelse, protokoll och kommunikationsresolution eller remiss samt stämning vid Hofrätterna, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, icke må ega rum, samt att icke heller lagfartsbevis, såsom Herr Holmqvist i sin motion tillstyrkt, må beläggas med särskild tilläggsstämpel, måtte besluta, att för följande handlingar stämpelpappersafgift skall utgå till nedannämnda belopp, nemligen:

	1:sta Afd.		2:dra Afd.		3:dje Afd.		4:de Afd.		5:te Afd.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
Handlingar som utgifvas:										
a) Protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke, för hvarje ark	—	50	1	—	1	—	3	—	3	—

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

	1:sta Afd.		2:dra Afd.		3:dje Afd.		4:de Afd.		5:te Afd.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
b) Stämningar, konstitutorial och förordnanden, för hvarje ark	—	50	—	50	1	—	2	—	2	—
c) Gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, förses med stämpel till samma belopp som den för beviset utgående lösen.										
d) Annat bevis, äfvensom alla andra utgående handlingar samt afskrifter, för hvarje ark	—	50	—	50	—	50	1	—	1	—
Handlingar, som inlemnas:										
e) Ansökningar, besvärs- och förklaringsskrifter, som inlemnas till de under 3:dje, 4:de och 5:te afdelningarne upptagna verk och myndigheter, för hvarje ark .	—	—	—	—	—	50	—	50	—	50

Herr Behmer, efter uppläsningen af detta förslag, ånyo uppropad, fortfor:

Under den diskussion, som i denna Kammare egde rum den 8 i förra månaden, och som hade till följd att, jemte flere andra, äfven punkterna 6 och 7 af Bevillnings-Utskottets då föreliggande betänkande N:o 3, angående stämpelpappersafgiften, till Utskottet återförvisades, angåfvos af flere talare såsom skäl för återremissen, bland annat, att det förhållande att, enligt Utskottets förslag, afgiften i dess helhet för en expedition skulle blifva lägre vid häradsrätt än vid stadsdomstol och hos Konungens Befallningshafvande, vore origtigt och stridande mot hvad alltid tillförne egt rum; att det icke funnes någon giltig grund, hvarför det skulle vara dyrare att få rättsanspråk bedömda vid rådhusrätterna än vid häradsrätterna, och att, hvad särskildt beträffade Konungens Befallningshafvande, som anlitas i en mängd smärre mål och ärenden, det förefölle synnerligen olämpligt att de, som söka denna myndighet, skulle betungas med högre afgift än de, som tvista vid häradsrätterna; äfvensom att derigenom, åtminstone bland de mindre bildade samhällsklasserna, misstanke helt naturligt uppstod om anledningen hvarför lösen var påtecknad till högre belopp å de handlingar, hvilka expedierats från rådhusrätterna och Konungens Befallningshafvande, än på handlingarne från häradsrätterna, samt att sålunda kanske en oförtjent skugga kastades på städernas domarecorps.

Utskottets förra förslag innehöll, att protokoll från samtliga

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

underdomstolar skulle för hvarje ark beläggas med stämpelpapper till belopp af en krona. Det visades då under diskussionen, att efter denna beräkning afgiften i dess helhet skulle utgöra för protokoll på ett ark från häradsrätt 2 kronor, men från stadsdomstol och Konungens Befallningshafvande 3 kronor, med stigande skilnad för följande andra och tredje arken etc. Nu har Utskottet föreslagit, att protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa, skall vid samtliga underdomstolar, utom de på landet, beläggas med 50 öres karta, för hvart ark, och vid underdomstolar å landet med stämpelpapper å 1 krona per ark. Härigenom kommer dock ingalunda den anmärkta olägenheten att häfvas eller försvinna, ty hela afgiften för ett protokoll å ett ark skulle blifva vid häradsrätt 2 kronor, men vid stadsdomstol och hos Konungens Befallninghafvande 2 kronor 50 öre, och i afgifterna för expeditionen å 2, 3 eller flera ark skulle skilnad äfven uppkomma.

De skäl, som blifvit anförda mot det ifrågasatta förhållandet, att afgifterna i dess helhet för protokoll från underdomstolarne skola vara olika, hafva icke under den förra diskussionen blifvit, jag vill icke säga vederlagda, utan icke ens med något som helst motskäl bemötta. Dessa skäl tyckas mig hafva god klang; och onekligen ligger det något för rättskänslan stötande deri, att domstolar, som äro med hvarandra likstälda i myndighet och anseende, skola påföra olika afgifter å från dem utgående likartade expeditioner. Detta finner jag icke godt, vare sig jag ser saken från domstolarnes eller allmänhetens synpunkt. Ännu mindre kan jag inse det rigtiga deri att, såsom Utskottet föreslagit, afgiften i dess helhet höjes för protokoll från stadsdomstol och Konungens Befallningshafvande utöfver det belopp, den nu utgör, under det att likartad expedition från häradsrätt får lägre afgift än förut. Jag medgifver det vore orätt att påstå, att det icke kan hafva sina svårigheter att, med borttagande af den s. k. tilläggsstämpeln, ordna stämpelpappersförhållandena så, att afgifterna i dess helhet blifva lika för ofvan nämnda utgående expeditioner, men dessa svårigheter äro antagligen icke oöfvervinneliga, och äfven om så vore förhållandet, äfven om dessa svårigheter vore omöjliga att öfvervinna och det blefve nödvändigt att bibehålla tilläggsstämpeln för utgående expeditioner, anser jag detta vara vida bättre, emedan enda olägenheten deraf skulle vara något mera besvär för domaren, hvaremot den stora fördelen vunnes att den fördömliga olikheten i expeditionsafgiften kunde undvikas.

Den långt framskridna tiden på riksdagen gör det tyvärr antagligt, att ett yrkande på återremiss, hvilket otvifvelaktigt vore det rättaste, svårligen kan vinna Kammarens bifall. Vid sådant förhållande, och ehuru jag mycket tvekar att sjelf framlägga något förslag, måste jag dock inlåta mig derpå för att kunna vinna den åsyftade ändringen; och jag tillåter mig derföre yrka, att, med ogillande af Utskottets förslag för så vidt det rörande underdomstolar strider mot redan befintligt stadgande uti 5 § af nu

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

gällande stämpelpappersförordning, Kammaren må besluta, att sagda § skall fortfarande oförändrad gälla i hvad den afser underdomstolarne.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af förhandlingarne samt lemnade ordet till

Herr Berg, hvilken anförde: Det kan icke nekas, på sätt den föregående talaren antydt, att i viss mån en ojemnhet förekommer mellan afgifterna vid de särskilda underdomstolarne i städerna och på landet. Frågan gäller dock här, om man skall vara så ofantligt noga att upprätthålla en likhet i siffror, att man på den grunden skall uppoffra andra fördelar. Den nu gällande stämpelförordningens föreskrift om tilläggsstämpel för häradsrättens protokoll är icke allenast för vederbörande domare på landet förenad med besväret att nödgas räkna ut beloppet af den tilläggsstämpel, som olika för olika ark skall klistras på protokollet, utan kan äfven lätt föranleda misstag och förvecklingar. Jag kan således icke annat än anse som en förtjenst, att Utskottet, så vidt möjligt, sökt borttaga dessa tilläggsstämplar och genom stadgande att alla arken af häradsrätternas protokoll skola förses med karta till samma belopp, underlättat häradshöfdingarnes besvär.

Den omständigheten, att Rådstufvurättens tjenstemän aflönas af städerna, och att desse tjenstemän fått bibehålla sportler, som äro afskaffade vid landtdomstolarne, synes mig icke vara fullt tillräcklig grund att öka statens inkomster gonom att höja stämpelafgifterna för underdomstolarnes på landet expeditioner. Det är på denna grund, som jag för min del icke vill biträda det af en föregående talare framstälda förslag, hvarigenom de hittills varande och öfverklagade olägenheterna skulle bibehållas.

Jag ber särskildt få nämna, att den likställighet mellan de särskilda underdomstolarne, hvilken blifvit uppstäld såsom särdeles önskvärd, ej heller hittills varit fullt iakttagen. Så t. ex. finner man, att lösen för fastebref under gamla tider varit olika i stad och på landet, och äfven i andra afseenden torde olikhet dem emellan förefunnits.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Löwenhielm: Utskottet förtjenar allt erkännande för den förenkling af nu gällande stämpelpappersförordning, som Utskottet nu sökt åstadkomma, och jag är särskildt tacksam mot Utskottet, derföre att det föreslagit borttagandet af den s. k. tilläggsstämpeln. Jag tror likväl, att, då frågan senast förevar i denna Kammare, det anmärktes af flere talare, att man borde försöka ställa så till, att sammanlagda beloppet af lösen och stämpelpapper för protokoll, hvilket för närvarande är lika vid häradsrätt och rådstufvurätt samt hos Konungens Befallningshafvande, äfven framdeles måtte blifva lika stort vid alla dessa tre rätter. Så blir dock, enligt Utskottets förslag, icke händelsen

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

ty Utskottet har föreslagit, att protokoll vid de embetsverk, som tillhöra första afdelningen, skola skrifvas å 50 öres karta, men vid häradsrätt å 1 kronas karta. Vid tillämpning häraf uppstår det förhållande, att protokoll å

1 ark, som nu kostar 2: 25, skulle hos häradsrätten komma att kosta 2 kronor och hos rådstufvurätten och Konungens Befallningshafvande 2: 50. På samma sätt skulle ett protokoll å 2 ark, som nu kostar 3: 25,

	Hos häradsrätt.		*Hos rådhusrätt och Konungens Befallningshafvande.*
komma att kosta	3: 50.		4: —
ett protokoll som nu kostar:			
å 3 ark	4: 50	5: —	5: 25.
å 4 ark	5: 50	6: 50.	6: 50.

Utskottet föreslår alltså, att protokoll hos rådstufvurätt och Konungens Befallningshafvande skola betalas högre än vid häradsrätt. De allra flesta protokoll skrifvas på allenast ett ark; dessa expeditioner skulle, enligt Utskottets förslag, kosta 25 öre mindre vid häradsrätt, än hvad de nu kosta i civila mål, och 50 öre mindre än hvad de komme att kosta vid rådstufvurätt och Konungens Befallningshafvande. Enahanda är förhållandet, då protokoll går på 2 ark. Om man nu skulle vidtaga en sådan åtgärd som den att föreskrifva, att till häradsrätts protokoll skulle användas till första arket en karta å 1 krona 50 öre och till hvart och ett af öfriga ark 1 kronas karta, komme man närmare en önskvärd likställighet i afseende å lösen och karta vid häradsrätt å ena och rådstufvurätt och Konungens Befallningshafvande å andra sidan, ty i sådant fall komme prisförhållandena att gestalta sig sålunda:

		enligt Utskottets förslag:	
	nuvarande pris:	*vid häradsrätt:*	*vid rådstufvurätt och hos Konungens Befallningshafvande:*
för ett protokoll å 1 ark...	2: 25.	2: 50.	2: 50.
„ „ å 2 ark...	3: 25.	4: —	4: —
„ „ å 3 ark...	4: 50.	5: 50.	5: 25.
„ „ å 4 ark...	5: 50.	7: —	6: 50.

Häraf synes, att i detta fall en olikhet komme att uppstå, då expeditionerna erfordra mer än två ark; men, såsom jag redan nämnt, det ojemförligt största antalet protokoll skrifvas å ett eller två ark, och för dessa expeditioner blefve, enligt mitt förslag, utgifterna lika stora vid rådstufvurätt och hos Konungens Befallningshafvande som vid häradsrätt. Men, såsom redan nämndt, de flesta expeditioner utskrifvas endast på ett ark, sällan på flera.

Missförhållandet blir än större i fråga om afskrifter. Enligt Utskottets förslag skulle nemligen, då alla expeditioner skrifvas å 50 öres karta, första arket, som nu kostar 1: 25, vid häradsrätt kosta 1 krona samt vid rådhusrätt och hos Konungens Be-

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar.

fallningshafvande 1: 50; andra arket, som nu kostar 2: 25, skulle kosta respektive 1: 75 och 2: 75; tredje arket, nu 3: 25, skulle kosta respektive 2: 50 och 4 kronor samt fjerde arket, nu 4: 25, respektive 3: 25 och 5: 25.

Om i stället vid häradsrätten användes stämpelpapper à 1 krona till första arket, så skulle första, andra och tredje arken, nu kostande respektive 1: 25, 2: 25 och 3: 25, kosta lika mycket vid så väl häradsrätt som vid rådstufvurätt och hos Konungens Befallningshafvande, nemligen respektive 1: 50, 2: 25 och 3 kronor. Den lilla förhöjning, som här egt rum å första arket, motväges mer än väl af den omständigheten, att något stämpelpapper icke förekommer å bevis.

På de skäl jag anfört tillåter jag mig anhålla om Kammarens bifall till följande af mig affattade förslag:

	1:sta Afd.	*2:dra Afd.*	*3:dje Afd.*
Protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke, för första arket	— 50.	1: 50.	1: —
hvarje af de öfriga	— 50.	1: —	1: —
Afskrifter för första arket	— 50.	1: —	1: —
hvarje af de öfriga	— 50.	1: —	1: —
gravationsbevis			

Herr Nils Larson: Jag tager för alldeles gifvet, att ingen medlem af denna Kammare, som var ledamot af 1874 års Riksdag, har glömt, att anledningen till den förändring, som då gjordes i stämpelpappersförordningen icke var någon annan än den vid samma riksdag beslutade reglering af häradshöfdingarnes löner. Man tog då till sin bestämda uppgift, att i stället för den nedsättning i expeditionslösen, som blef en följd af nämnda lönereglering, bestämma motsvarande förhöjning i afgiften för stämpelpapperet å hvarje slags expedition. Det är ju alldeles gifvet och det har äfven ganska tydligt visat sig af den stämpelpappersförordning, som derefter utfärdades, att man genom det minutiösa sätt att gå till väga, som då begagnades, gjorde en författning, som var svår att tillämpa för dem, som i första hand egde att tillämpa densamma, och svår, jag vill nästan säga omöjlig för den stora allmänheten att begripa. Bevillnings-Utskottet har nu försökt göra stämpelpappersförordningen något drägligare än den var sistlidet år, och man har för att kunna vinna detta icke oväsentliga syfte nödgats gå ifrån den ytterliga småaktighet, som gjorde sig gällande vid uppgörandet år 1874 af stämpelpappersförordningen, och se saken litet mer i stort.

Det var då gifvet, att efter de nya bestämmelserna, hvilka Utskottet velat hafva enklare samt mera lätta att begripa och tillämpa, kostnaden för rättsökande icke alltid skulle blifva densamma till siffran, som den förut var. Om någon påyrkar reform — det må gälla hvad sak som helst — men yrkar att reformen

skall utfalla på sådant sätt, att ingen förändring får ske i hvad förut egt rum, den som yrkar något sådant, begär en orimlighet. Ty skall man göra omskrifning af en författning med det målet för ögonen, att allt, från det största till det minsta, blir detsamma som förut, då äro i sjelfva verket alla reformförsök öfvergifna.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Nu har — såsom den förste ärade talaren nämnde — blifvit en följd af Utskottets sträfvan att komma till en enkel och lättbegriplig författning, att afgiftsbeloppen genom sammanslagning af expeditionslösen och stämpelpappersafgift i åtskilliga fall icke blifvit fullkomligt lika vid underdomstolar på landet och i stad. Det kan komma att skilja kanske på 50 öre för första arket och 25 öre för andra arket, men denna omständighet får icke tolkas så, som om meningen vore att afsigtligt betunga städernas rättsökande i ringaste mån mera än landsbygdens. Först och främst böra vi komma i håg, att det icke alltid är gifvet, att stadsboarne föra sina rättegångar uteslutande vid stadsdomstol, lika litet som landsboarne nödvändigt skola föra sina rättegångar vid domstol på landet. Det händer ju ofta att en stadsbo kommer i rättegång med en landsbo, och det beror då på hvilken som är kärande eller svarande, antingen processen skall anhängiggöras vid domstol i staden eller på landet. Då kan ju samma förmån, som anses tillfalla en landsbo derigenom att han hos underdomstolen på landet utfår rättegångshandlingarne för något billigare afgift, äfven komma en stadsbo till godo, när han har rättegång vid någon häradsrätt, och å andra sidan kan en landsbo, i händelse han ligger i process vid stadens domstol, drabbas af den något högre afgiften för de handlingar han derstädes utfår. Det finnes således i denna fråga icke en tillstymmelse till något som helst sträfvande, som kunde tolkas såsom afvoghet från en samhällsklass mot en annan.

Att anmärkningar mot föreliggande förslag möjligen skulle framställas, har jag väl kunnat tänka mig, men allra minst kunde jag tro att anmärkningar skulle i första rummet framställas af domare, vare sig från land eller stad. Jag tror nemligen att det förslag, som är framställdt, i fall det vinner Riksdagens bifall, skall lända till stor lättnad för desse domare, och om det i ett eller annat fall skulle hända, att afgiften för den rättsökande blir 50 eller 25 öre mer eller mindre för ark, så är det likväl för den rättsökande en så stor fördel att sjelf kunna begripa författningen och se efter om afgiften är rätt beräknad, att man äfven här borde låta sina små betänkligheter falla. Men — som sagdt — i främsta rummet böra domarena vara tacksamma för Utskottets bemödanden att förenkla stämpelpappersförordningen, ty det är just de, som hafva mesta besväret med tillämpningen.

Jag kan således icke se något rimligt skäl till anmärkning, vare sig från ena eller andra sidan, och beklagar om Kammaren skulle fästa någon synnerlig uppmärksamhet vid de redan framstälda, emedan nu vid de sista dagarne af riksdagen i så fall skulle kunna inträffa, att vi för denna gång icke komma till något slut med arbetet att få en drägligare och enklare stämpelpappers-

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

förordning, än vi under sista tiden haft. Derföre måste jag för min del hemställa, att Kammaren icke fäster något afseende vid de anmärkningar, som blifvit gjorda, utan bifaller Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr August Pettersson: Jag har en anmärkning att göra mot Utskottes förslag i det afseendet, att Utskottet föreslår högre lösen för handlingar hos Konungens Befallningshafvande än hos häradsrätterna. Saken är ingen obetydlighet för den fattiga befolkningen, ty denna förhöjning i lösen drabbar just denna fattigare befolkning. Jag kan icke finna något skäl, hvarföre denna lösen hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall vara 50 öre dyrare än vid häradsrätt, utan jag tycker att det vore mycket billigare och skulle leda till ett godt resultat för både stad och land, om denna lösen blefve lika såväl hos Konungens Befallningshafvande som vid häradsrätt och rådstufvurätt.

Jag har af en trovärdig person fått upplysning derom att hypoteksföreningarnes inteckningar i landtegendom förnyas vid rådstufvurätt, och således skall landtmannen äfven der få betala högre lösen för sina handlingar. Detta tror jag kan lätteligen afhjelpas, och jag vill derföre instämma med Borgmästaren Behmer i hans yrkande, att domstolslösen må blifva lika i stad och på landet.

Herr Holmqvist: Jag kan icke annat än i likhet med de talare, som förut yttrat sig, anse önskvärdt att likställighet förefinnes i stämpelafgiften för expeditioner vid underdomstolar och hos Kongl. Befallningshafvande, men jag vill icke i detta fall göra något yrkande, synnerligast som saken, sedd från min synpunkt, verkligen föranleder mig att frambära min tacksamhet till Utskottet för den enkelhet vid stämpelbeläggning, som genom detta förslag skulle uppstå. Vi veta nemligen hvar och en, som haft något att dermed göra, hvilket besvär i detta hänseende den nya författning medfört, som utkommit efter häradshöfdingelöneregleringens genomförande.

Emellertid har jag en anmärkning att göra mot förslaget, hvilket äfven vid föregående tillfälle, då stämpelpappersfrågan förevar till handläggning vid denna riksdag, af flere talare framställdes och då jemväl, om jag icke missminner mig, en förändring påyrkades. I förslaget heter det: "protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke". Jag skulle hafva önskat, att Utskottet i stället begagnat samma ordalag, som förekomma i expeditionstaxan, der det står: "protokoll, ehvad det innefattar beslut eller icke". Jag vet icke hvad det tjenar till att inskjuta orden: "som part eller sökande är pligtig att lösa". Ty om annan än part begär del af en handling, får han deraf afskrift, och det har alltid, så vidt jag vet, praktiserats så, att, då annan än kärande, sökande eller svarande begär del af protokoll eller utslag, har det aldrig kommit i fråga annat än att han skulle deraf erhålla afskrift. Nu blir följden

likväl af de ordalag, Utskottet begagnat, att, om ett mål varit före och blifvit afslutadt, en svarande part, som begär del af protokollet eller utslaget i målet, får betala mindre stämpelafgift än hans motpart, och jag tror, att detta förhållande skall väcka, om icke ond blod, så åtminstone missbelåtenhet.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

I sammanhang härmed får jag fästa uppmärksamhet på ett misstag i Utskottets yttrande å sidan 14 af betänkandet, der fråga är om borttagande af den ersättning för stämpelafgiften å fastebref, som Utskottet förut föreslagit. Utskottet säger: "hvad statskassan härigenom går miste om, torde väl ock till största delen blifva ersatt genom de förhöjningar i stämpelafgifterna i allmänhet, Utskottet med föranledande af Kongl. Maj:ts nådiga proposition föreslagit." Här har Utskottet gjort sig den föreställning och velat äfven bibringa densamma åt Riksdagen, att staten genom de förslag, som Utskottet framstält, skulle göra en vinst. Jag tror mig kunna bevisa motsatsen. Det är nemligen väl bekant, att åtgången å stämpelpapper är jemförelsevis högst obetydlig hos andra embetsmyndigheter än vid underdomstolarne. Nu har jag, med tillämpning af det förslag, Utskottet uppgjort och med hänsyn till förhållandena inom den mig anförtrodda domsaga, uppgjort en approximativ kalkyl, som visar att statens förlust allenast inom min domsaga utgör genom minskning af 25 öre å protokoll, första arket 325 kronor, genom minskning af 1 krona å förmynderskapsförordnanden 300 kronor, genom borttagande af afgift för alla bevis å lagfarter och kartor, à 2 kronor 50 öre, 750 kronor samt å inteckningar och andra handlingar, hörande till småprotokollen, 300 kronor och genom nedsättning af stämpeln å gravationsbevis med 25 öre omkring 100 kronor. Vidare kommer ersättningen för stämpelpapper och lösen för fastebref, som uppgår till 4,000 kronor. Detta allt utgör sammanlagdt en minskning årligen af 5,775 kronor allenast i min domsaga. Om vi nu taga i betraktande, att i riket finnas omkring 108 domsagor, så, om också icke förhållandena äro alldeles desamma som i min domsaga, är det likväl bestämdt säkert, att, om man antager det af Utskottet uppgjorda förslaget, en minskning af omkring 500,000 kronor skulle uppstå för statskassan.

Jag har i sammanhang med denna punkt allenast velat fästa uppmärksamheten på dessa omständigheter, men för min del vill jag icke göra någon framställning; och jag vill icke heller göra något yrkande vid denna punkt, i synnerhet som, hvad den vidkommer, skilnaden mellan stad och landet icke är så betydlig. Den är 50 öre för första arket, 50 öre för det andra och 25 öre för det tredje, men när vi komma till det fjerde arket är afgiften lika.

Herr Nils Larson: En anmärkare här snedt emot den plats, der jag för tillfället står, yttrade en anmärkning derom, att lösen för expeditioner, utgående från Konungens Befallningshafvande, är högre än lösen för expeditioner hos underdomstolarne

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

å landet, och han önskade att Riksdagen skulle fatta ett beslut, som utjemnade denna olägenhet.

Såsom svaromål på denna anmärkning kan jag icke säga något annat, än att det icke tillkommer Riksdagen att besluta i afseende å expeditionslösen, utan det är Kongl. Maj:t som har denna sak om hand. Men i allt fall föreligger icke denna fråga för Kammaren nu; det vi nu hafva att göra är att bestämma den bevillning, som i hvarje fall bör ingå till staten, ingenting annat. För så vidt man önskar en utjemning i andra afgifter, må man då söka den väg som är den rätta för att komma till målet i sådant fall.

Herr Häradshöfding Holmqvist förklarade genast, då han började sitt anförande, sin tacksamhet mot Bevillnings-Utskottet, som åstadkommit ett förslag till förordning angående stämpelpappersafgiften, som enligt hans erkännande skulle blifva mycket enkel och redig och lätt att tillämpa, men han hade likväl en och annan anmärkning att göra.

Den första anmärkningen var, att uttrycket i afseende å protokoll här i författningsförslaget icke vore detsamma som återfunnes i expeditionstaxan.

Det heter nemligen här: "protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa", och i expeditionstaxan är lydelsen något annorlunda i visst afseende; der finnas några ord som saknas här i förslaget.

Jag kan icke för tillfället redogöra för skiljaktigheten, men hvad jag kan säga, det är, att det icke vore önskligt att lydelsen af författningen ställdes i likhet med expeditionstaxan utan tvärt om borde väl lydelsen af expeditionstaxan bringas i öfverensstämmelse med hvad Bevillnings-Utskottet nu föreslagit till rubrik för stämpelpappersförordningen.

Vidare fästade denne talare uppmärksamheten derpå, att det enligt hans tanke skulle, genom antagande af det föreliggande förslaget, komma att uppstå en minskning i statens inkomster af stämpladt papper, i stället för att, såsom Utskottet tänkt sig, det skulle uppkomma en ökning, som komme att betäcka den minskning i statsinkomster, som blefve en följd af Utskottets längre fram i detta betänkande framstälda förslag att icke lägga några ökade stämpelafgifter å köpe-, bytes- och gåfvobref angående fast egendom i stad och på landet.

Såsom exempel för sitt påstående i detta afseende nämnde den ärade talaren, att det nu var från Utskottets sida föreslaget, att för underdomstol å landet stämpeln för hvarje ark skulle utgöra 1 krona och att det således komme att uppstå en minskning af 25 öre på första arket eftersom enligt 1874 års författning stämpelafgiften för första arket, i sjelfva verket utgjorde en 1 krona 25 öre. Den ärade talaren räknade då ut huru stor minskning i statsinkomster genom denna nedsättning skulle uppkomma i hans domsaga; men jag ber att få göra en kontraanmärkning, nemligen den, att den ärade talaren icke tyckes hafva tagit i betraktande den tillämpning, som enligt Utskottets förslag skulle uppkomma

genom den högre stämpeln å de följande arken. Detta blir ju en tillökning, som man antagit skola fullkomligt uppväga den förlust, som skulle uppstå genom minskningen med 25 öre å första arket.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Det må väl vara sant, att många expeditioner utfärdas, som icke innehålla mera än ett ark, men det torde dock icke kunna bestridas att vid rättegångar i allmnähet protokollen gå på flera ark. Jag tror således, att det kommer att blifva en stor mängd expeditioner, för hvilka den ökning uti afgiften, som Utskottet föreslagit, blifver ganska väsentlig, och, huru resultatet härutinnan än må blifva, bör man åtminstone, när man talar om nedsättning i afgiften för första arket, icke underlåta att omnämna den ökning, som kan komma att blifva för de andra arken, den må nu blifva större eller mindre. Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Behmer: En talare, ledamot af Bevillnings-Utskottet, tycktes förutsätta, att jag i betänkandet velat spåra någon afvoghet mot städerna. Det är långt ifrån förhållandet; jag har icke ens hyst någon tanke ditåt. När jag anmärkte det i mitt tycke origtiga uti, att afgiften i dess helhet för protokoll skulle, enligt Utskottets förslag, blifva olika för städerna och för landsbygden, stödde jag mig egentligen derpå, att det måste vara något kränkande för rättskänslan, att för domstolar, i öfrigt likstälda i myndighet och anseende, en olika lagstiftning härutinnan skall vara gällande. Den ärade talaren nämnde icke något om Konungens Befallningshafvande, för hvilka samma bestämmelser uti ifrågavarande hänseende skulle komma att gälla som för rådstufvurätterna. De flesta, som anlita Konungens Befallningshafvande, äro dock personer, bosatta på landet, och för dem måste det ju förefalla högst besynnerligt, att de för expeditioner, som från denna myndighet utlemnas, måste betala 50 öre mera än för dylika expeditioner, utgifna från häradsrätterna.

Samme talare nämnde vidare, att införandet af likartade stämpelvalörer skulle medföra en lättnad för domarena. Jag vet icke bestämdt, huru han menade, men jag förmodar att hans mening var, att det skulle blifva en lättnad för såväl landtdomare, som stadsdomare. Jag skall emellertid bedja att få upplysa honom om att någon s. k. tilläggsstämpel icke förekommer vare sig vid stadsdomstolarne eller hos Konungens Befallningshafvande, och det skulle följaktligen endast blifva landtdomarena, som finge den lättnad, han omnämnde.

Jag kan i öfrigt icke fatta, huru den af talaren omförmälda lättnad, som skulle ega rum i afseende å kontrollen öfver att beräkningen af det åsatta stämpelpapperet vore rigtig, skulle kunna blifva en följd af nu föreslagna stadgande, ty för en dylik kontroll behöfves ju alltid att hafva en stämpelpappersförordning till hands, och hela besväret reducerar sig således under alla förhållanden blott till att läsa rätt innantill.

Den ärade talaren framkom slutligen med ett sensationsskäl, då han nemligen antydde, att vi icke skulle få någon god eller

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

bättre stämpelpappersförordning, om vi icke nu vid riksdagens slut, utan afseende å alla anmärkningar, oförändradt antoge Utskottets förslag, men jag vill icke fästa mig vid detta skäl, utan låter det gälla hvad det kan.

Herr Königsfeldt: Mot Bevillnings-Utskottets föreliggande förslag har bland annat framhållits olägenheterna deraf, att afgiften för expeditioner blifvit satt lägre vid häradsrätt än vid underdomstol i stad eller hos Konungens Befallninghafvande. Men denna olikhet är så ringa, att man dervid icke behöfver fästa något afseende. Till denna del af Utskottets förslag skall jag således, i likhet med herr Berg, yrka bifall.

Hvad vidare beträffar herr Holmqvists anmärkning deremot, att Utskottet föreslagit olika stämpelafgift för expeditioner, som utskrifvas åt svarande och kärande parter, finner icke heller jag tillräckligt skäl för denna olikhet vara af Utskottet anfördt. Det heter nemligen i betänkandet, att den, som påkallar en domstols förhandling, bör erlägga en större afgift än den, som endast kallas inför rätta för att afgifva svaromål.“ Detta kan jag ingalunda godkänna, ty hyllandet af denna princip skulle vara detsamma som att säga, att käranden alltid har orätt och att svaranden blir onödigtvis besvärad. För min del vill jag beträffande punkten a föreslå den ändring, att lydelsen deraf, i stället för: “protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa“, komme att heta: “protokoll, som åt part utskrifves;“ härigenom komme kärande och svarande att erlägga lika stämpelafgift.

Vidare har Utskottet i denna 6:te punkt ogillat Herr Holmqvists motion derom, att lagfartsbevis måtte blifva belagdt med karta. Så vidt jag nu erinrar mig, har Herr Holmqvist med sin motion afsett, att den karta, hvarmed fastighetsbref förut skolat beläggas, numera borde läggas å lagfartsbevis.

Då frågan förra gången var före, hörde jag en talare yttra, att man borde åstadkomma någon minskning uti de kostnader, som nu äro förenade med lagfart af egendom i synnerhet på landet. En skattenedsättning i berörda hänseende är emellertid icke af förhållandena föranledd och skulle för öfrigt uppgå till ganska betydande belopp.

Då jag nu icke anser skäl förefinnas för en skattenedsättning härutinnan, samt finner det lämpligare att stämpeln lägges å lagfartsbevis än å fångeshandlingar, får jag för min del anhålla om proposition på följande yrkande: “att lagfartsbevis, som utfärdas på grund af köpe-, bytes-, gåfvobref och testamentariska förordnanden, förses med stämpel af 15 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet och dessutom lagfartsbevis, som utfärdas å fastighet å landet eller i stad, som lyder under landsrätt, med stämpel af 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet till och med 20,000 kronor och sedermera för hvarje fulla 100 kronor 10 öre.“

Herr Holmqvist: Med anledning af hvad en talare nyss yttrade om att jag icke, då jag förra gången hade ordet, skulle

hafva tagit i beräkning den ökning i afgift för protokoll och utslag, som uppkomme för det andra och följande arken, får jag fästa uppmärksamheten derpå, att det vid underdomstolarne är jemförelsevis högst få expeditioner, som gå öfver två ark. Ty det är mycket sällsynt att, hvad småprotokollen beträffar, dessa upptaga mera än ett ark, och samma förhållande eger rum med de protokoll, som hållas i vanliga rättegångsmål. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle afgiften för första arket komma att minskas med 25 öre, men för det andra arket blifva sådan som den förr varit, och det var af denna anledning, som jag i beräkningen endast medtog den minskning, som skulle ega rum för det första arket. Hvad tredje arket beträffar, så är det väl sant, att man föreslagit att afgiften för detsamma skall ökas med 50 öre. Men det är, såsom jag redan nämnt, mycket sällsynt att protokollsutdrag utfärdas öfver 2 ark. För öfrigt, och då Herr Königsfeldt upptagit min motion angående lagfartsbevis, får jag förklara, det jag anser att det vore lämpligare, om man i afseende derå följde hvad som Utskottet i sitt förra betänkande föreslog i fråga om köpebref.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Herr Torpadie: Jag har endast begärt ordet för att få instämma med Herr Behmer. Redan då frågan förra gången förevar, uttalade jag mina betänkligheter mot att ställa kostnaderna olika för expeditioner vid lands- och stadsdomstolarne, och så länge dessa domstolar äro likstälda och rättegångarne vid dem försiggå hufvudsakligen på samma sätt, kan jag icke finna det vara rigtigt att en sådan olikhet är rådande. Det är blott dessa åsigter, som jag velat uttala.

Häruti instämde Herr *Granlund*.

Herr Åke Andersson: Under denna diskussion erinrar jag mig ett tillfälle för åtskilliga riksdagar sedan. Jag hade nemligen tagit mig friheten väcka motion derom, att lösen för bouppteckningar borde utgå lika, ehvad sterbhuset hade större eller mindre behållning. Jag minnes, att jag då föreslagit 10 öre för hvarje 100:tal riksdaler, vare sig behållningen öfversteg 1,000 riksdaler eller icke. Detta förslag vann bifall inom Utskottet och hade icke en ledamot af denna Kammare, hvilken förut tillhört samma Utskott som jag, och hvars ord väga icke så litet i vågskålen, uppträdt med det påståendet, att domaren finge för mycket betaldt, är jag öfvertygad, att motionen vunnit bifall jemväl i denna Kammare. Jag tror detta så mycket mera, som domarena voro belåtna med förslaget, ty de resonnerade som så, att hvad de förlorade på de mindre bouppteckningarne skulle de vinna på de större.

Då jag under min permissionstid hemma fick se, att förslaget i föreliggande fråga blifvit återremitteradt, föreställde jag mig, att någon nog skulle påpeka berörda förhållande, och jag hade jemväl förut trott, att, då ingen motion i detta syfte blifvit väckt,

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Bevillnings-Utskottet, som ju sjelft eger motionsrätt, komme att påpeka detta gamla missförhållande.

Då den af mig nu påpekade fråga förra gången förevar till behandling inom Riksdagen, föll den af det skäl, jag nyss nämnt, eller i följd deraf att man befarade, att domarena skulle få för stor inkomst.

Nu kan emellertid icke mera uppstå någon farhåga derför, då landtdomarena efter regleringen fått sina löner bestämda, och ifrågavarande afgift komme att gå in till statsverket; och ingen kan väl säga, att staten får för mycket, ty den behöfver allt hvad den får. Måhända är dock det af mig antydda förhållandet något som bör beaktas, ty när nu behållningen i sterbhus utgör 15,000 kronor, så får sterbhuset vidkännas en tilläggsafgift af 30 kronor. Är behållningen 30,000, så blir afgiften densamma. Uppgår behållningen till 45,000, så är afgiften 45 kronor. Är behållningen 60,000, så blir afgiften 60 kronor. Fördubblas behållningen till 120,000 kronor, så slipper man att erlägga mera än 90 kronor, i stället för att man, enligt min åsigt, bort erlägga 240 kronor. Således vid en behållning af 120,000 kronor uppgår skilnaden till icke mindre än 150 kronor. Detta är en oegentlighet, som nu, då afgifterna ingå till staten, bör afhjelpas. Ty efter nuvarande stadganden blir det fallet, att ju rikare ett sterbhus är, ju mindre afgifter får det vidkännas, hvaremot jemförelsevis större afgifter komma att hvila på medelklassen.

Emellertid vill jag icke göra något yrkande, derföre att tiden är så långt framskriden på riksdagen, att man icke kan vänta att nu få frågan löst, men densamma lärer säkerligen komma fram vid en annan riksdag, ty om icke jag sjelf skulle komma tillbaka till en annan riksdag, så lärer väl någon annan taga den om hand.

Herr Lundberg: Man torde böra medgifva, att borttagande af den nuvarande tilläggsstämpeln på expeditioner från häradsrätterna genom införande af förändradt karteringssätt är högeligen önskvärdt; och lärer väl derföre böra hufvudsakligen gillas det af Utskottet nu framstälda förslag, såsom innefattande en förenklad anordning i detta afseende; men kan jag icke i sammanhang härmed inse vara af nöden eller påkallas någon förhöjd stämpelafgift för handlingar, som utgifvas från stadsdomstolarne och Konungens Befallningshafvande. Då enligt det betänkande, som nu blifvit framlagdt, skulle i förordningen angående stämpelpappersafgiften införas en särskild afdelning för häradsrätterna, så förefinnes alldeles icke samma anledning eller behof, som i Utskottets förra förslag var för handen, att förhöja afgifterna för expeditioner från rådstufvurätter och Konungens Befallningshafvande. Således tror jag icke, att någon sådan höjning bör ega rum, om icke för att åstadkomma större inkomster för staten, och i sådant fall anser jag det vore lämpligast och rigtigast att bifalla det af Herr Löwenhielm framstälda förslag, möjligen med den förändring, att, i stället för af honom föreslagna 1 krona 50

öres karta, hvarje ark af häradsrätts ifrågavarande protokoll skulle beläggas med stämpel å 1 krona 25 öre. När jag dock anser det icke vara angeläget, att förhöjning af stämpelbeloppet sker på expeditioner från underdomstolar och Konungens Befallningshafvande, men deremot lägger mycken vigt vid, att det, så vidt möjligt är, må blifva samma afgiftsbelopp för expeditioner från rådstufvurätter och häradsrätter eller underdomstolar i allmänhet, vill jag för min del instämma med Herr Behmer i så måtto, att jag hemställer, att någon förändring i hvad nu är stadgadt i afseende på expeditioner från rådstufvurätter och Konungens Befallningshafvande icke måtte ega rum, och att således i stället för den af Utskottet föreslagna stämpelafgift af 50 öre uti första afdelningen bibehålles samma afgift, som nu är föreskrifven; och åberopar jag till stöd härför de skäl, som blifvit af Herr Behmer anförda. Jag anhåller följaktligen om den ändring i Utskottets förslag, att stämpelafgiften för expeditioner, som utgifvas från myndigheter inom första afdelningen, nemligen stämningar, protokoll, utslag och bevis eller alla utgående handlingar och afskrifter, bestämmes till 25 öre för hvarje ark.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Herr Berg: Då jag förra gången denna fråga i Kammaren förevar hufvudsakligen uppträdde såsom opponent mot Utskottets då afgifna betänkande, kan jag nu i dag i stället desto hellre ikläda mig rollen af defensor för Utskottet, som detsamma i sitt nu föreliggande betänkande i de flesta fall gått mina förra gången uttalade önskningar till mötes. Det ligger i sakens natur, att det uti ett sådant förslag som detta är alldeles omöjligt att tillfredsställa allas mening, och vi hafva också nu från olika håll hört missnöje uttalas i olika rigtningar från lands- och stadsdomare, men för min del är jag öfvertygad om att Utskottet gått en ganska rigtig medelväg, då det försökt att göra stämpelpappersförordningen så enkel som möjligt, hvilket, efter hvad jag förut yttrat, jag anser medföra större fördel än om man, för att vinna likställighet emellan lands- och stadsdomstolar, skulle, såsom här blifvit föreslaget, i alla de fall, der lösen enligt expeditionstaxan vid en del domstolar utgår med större belopp än vid andra, i stället lägga till ännu en stämpel på expeditionen vid de senare.

Man har anmärkt mot det i 6:te momentet af betänkandet förekommande uttrycket: "protokoll, som part är skyldig att lösa" att derigenom stämpelkartan skulle vara högre för den ene partens exemplar af protokollet, än för den andres, men stadgandet i detta hänseende synes mig hvila på alldeles rigtig grund. Att kärande parten, som föranledt domstolsförhandlingen, ålägges att lösa protokollet deröfver och genom stämpeln derå erlägga en tribut till staten, såsom godtgörelse för de kostnader och besvär han förorsakat, synes mig vara alldeles i sin ordning, men om svaranden, hvilken icke är pligtig att lösa protokollet, ändå begär en afskrift deraf och sålunda bereder staten en oräknad inkomst, synes mig ganska billigt, att stämpelafgiften för honom

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

ej bestämmes till lika högt belopp som för den, hvilken är pligtig att lösa.

Man har visserligen åberopat, att, enligt nu gällande expeditionstaxa, alla parter, såväl kärande som svarande, få betala lika lösen för domstolens protokoll, och att den för afskrifter stadgade lägre lösen endast gäller för personer, som ej varit parter i målet. Med afseende å hvad jag nyss anfört lemnar jag dock derhän, huruvida detta kan anses såsom fullt rättvist, och om ej snarare expeditionstaxan bör bringas till öfverensstämmelse med det nu förevarande förslaget, än tvärtom. Det nuvarande stadgandet föranleder dessutom till det egna förhållandet, att om svaranden sjelf löser sitt protokoll, får han betala lika hög lösen som käranden, men om han talar vid en god vän att i stället utlösa expeditionen, får han den för billigare pris och har ändock deraf samma nytta, som om han betalt den högre lösen. Jag finner således för min del icke något att anmärka emot den af Utskottet föreslagna ändringen.

Vidare har det blifvit i frågasatt att lägga en förhöjd stämpel på lagfartsbevis. Jag vill nu lemna derhän, huruvida det är rigtigt att, såsom Utskottet föreslagit, låta afgiften för de förra fastebrefven helt och hållet utan ersättning försvinna, men, äfven om sådan ersättning anses böra ega rum, tror jag den lämpligare kunna beredas på det sätt reservanterne föreslagit, nemligen genom att lägga en tilläggsstämpel eller tillökning i stämpeln å köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, då lagfart derå beviljas, än genom en föreskrift att lagfartsbevis skola beläggas med stämpel till högre belopp. Då nemligen en sådan föreskrift ej kunde göras tillämplig på alla lagfartsbevis, utan allenast å en del — det kan naturligtvis icke ifrågakomma att belägga andra lagfartsbevis med högre stämpel än de som grunda sig på köp, byte och gåfva eller testamente, men alideles icke dem som grunda sig på arf, giftorätt m. m. — så skulle man nödgas i författningen intaga åtskilliga undantagsstadganden, hvilket kunde undvikas, om man i stället stadgade att stämpeln å köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom skulle ökas, då på grund af dessa handlingar lagfart beviljades.

Jag vill nu icke längre taga Kammarens tid i anspråk, ty att tvista om huruvida stämpeln å stämningar, utslag och resolutioner m. m. skall utgöra 50 öre eller 25 öre anser jag icke löna mödan, utan inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Nils Pettersson: Jag har begärt ordet endast för att frambära min tacksamhet till Bevillnings-Utskottet derför, att det afstyrkt den af Herr Holmqvist väckta motion om läggande af stämpel på lagfartsbevis. Det finnes vigtiga skäl för att icke göra detta, hvilka skäl också hafva blifvit framlagda vid det tillfälle, då detta förslag återremitterades. Det är klart, att de afgifter, som läggas på köp af fast egendom på landet, tynga särdeles hårdt på den mindre jordbrukaren, som ändock drabbas

af så många afgifter, att han icke tål vid mera, än hvad han har att vidkännas. Den skiljaktiga mening, jag i öfrigt möjligen kan hysa, vill jag dock icke nu framställa, emedan den icke skulle kunna föranleda till något annat än en återremiss, och, enligt hvad Herr Nils Larson ådagalagt, skulle följden deraf blifva, att nu, då vi äro så nära riksdagens slut, något beslut vid denna riksdag icke skulle kunna fattas. Beklagligt nog skulle vi då få vänta på någon förändring till nästa riksdag, och de oefterrättliga stadganden, som nu finnas, skulle fortfarande qvarstå. Detta är skälet hvarför jag icke vill göra någon förändring i det af Utskottet framlagda förslag, utan yrkar bifall dertill.

Ang. stämpelafgift för domar, utslag och resolutioner m. fl. handlingar. (Forts.)

Herr Rydin: Jag har begärt ordet blott för att upplysa, att Första Kammaren redan antagit 5:te och 6:te punkterna i detta betänkande.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade beträffande *punkten 5* yrkats dels bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, och dels att samma hemställan måtte bifallas med den förändring Herr Behmer föreslagit. Herr vice Talmannen gaf propositioner i öfverensstämmelse med dessa yrkanden, och enär svaren utföllo med öfvervägande ja för den förra meningen, hade Kammaren således bifallit Utskottets hemställan oförändrad.

Punkten 6, i afseende på hvilken var yrkadt såväl bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick som bifall till hvart och ett af de olika förslag, Herrar Behmer, Löwenhielm och Königsfeldt under öfverläggningen framstält, blef likaledes, sedan propositioner gifvits enligt berörda yrkanden, utan någon förändring bifallen.

Punkterna 7 och 8.

Biföllos.

Punkten 9.

Ang. stämpelafgift för geometriska kartor.

I nittonde punkten af sitt betänkande N:o 3 hade Utskottet hemstält, att geometriska kartor, som utgifvas från Generallandtmäterikontoret samt af landtmätare i landsorterna, måtte beläggas med stämpel till belopp af 50 öre; och hade denna punkt blifvit af Andra Kammaren till Utskottet återförvisad; men som Första Kammaren deremot bifallit punkten, var nu af Utskottet den hemställan gjord,

att jemväl Andra Kammaren behagade fatta beslut rörande nämnda fråga.

Herr Helander yttrade: Som Utskottet anmodat Kammaren att fatta beslut i denna punkt, och det var uppå initiativ af mig, som

Ang. stämpelafgift för geometriska kartor. (Forts.)

punkten återremitterades i syfte att borttaga stämpelpappersbeläggning för kartor, så bör jag i möjligaste korthet erinra derom att jag vid förra tillfället visade att Utskottets förslag om 50 öres stämpelbelopp å hvarje karta, om ock visserligen mycket enkelt att tillämpa, likväl skulle leda till stor obillighet, så väl deruti, att en förhöjning uppkomme i det hela med ungefär 300 à 400 procent, som derutinnan att, under det att mycket små kartor fingo draga en stämpel af omkring 16 $^{2}/_{3}$ procent af kartelösen, skulle de större eller största icke beläggas med stämpladt papper till högre belopp än $^{1}/_{100}$ eller $^{1}/_{200}$ procent af lösen. Som lösen för kartan står i förhållande till arbetets besvärlighet och omfång, bör deraf vara klart att stämpelpappersafgiften, i fall sådan verkligen bör utgå, rättast bedömes i förhållande till lösens belopp. Jag har visat, att i medeltal räknadt, och om man, såsom jag anser vara det rätta, icke har för afsigt att stämpelpappersafgiften bör i allmänhet förhöjas, utan blott på lämpligare sätt utgå än hittills varit förhållandet, denna afgift borde utgöra en procent af kartans lösen, under den närmare bestämmelse jag förra gången föreslog. Då emellertid hela denna afgift, såsom tillgång för statsverket betraktad, är mycket obetydlig, emedan, på sätt jag äfven visat, densamma vid Generallandtmäterikontoret, hvarifrån så många kartor årligen utgå, icke i medeltal inbringar mer än omkring 14 kronor, under det att beloppet vid hvarje af länens landtmäterikontor säkerligen icke öfverstigit en krona årligen, så framgår häraf, att det för statsverket icke kan vara någon nämnvärd förlust, om hela afgiften borttages; och får jag derföre förnya min förra gången gjorda framställning derom, att den ifrågavarande rubriken "geometriska kartor" måtte ur paragrafen utgå.

Herr Nils Larson: Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå att Första Kammaren, såsom också af Utskottets betänkande inhemtas, redan vid förra behandlingen af denna fråga bifallit Utskottets då framlagda förslag; och jag tror icke att saken i och för sig sjelf är af den vigt, att det kan vara skäl för Andra Kammaren att genom ett från Första Kammarens skiljaktigt beslut föranleda en gemensam votering.

Jag hemställer derföre, att äfven Andra Kammaren måtte bifalla Utskottets förut i ämnet framlagda förslag.

Herr Helander: Emot den föregående talaren måste jag erinra att om, såsom jag hoppas, Kammaren finner rättvisa och billighet tala för mitt förslag, detta väl bör bifallas, oansedt att Första Kammaren redan vid förra tillfället bifallit Utskottets förslag. Sker så, måste naturligtvis man underkasta sig en gemensam votering, men det besväret är ju ganska måttligt. Jag fortfar att vidhålla mitt förra yrkande.

Herr Talmannen, nu återkommen, lemnade derefter ordet till

Herr Nils Larson, hvilken anförde: Till hvad jag anförde,

Ang. stämpelafgift för geometriska kartor. (Forts.)

då jag nyss hade ordet i denna fråga, ber jag få tillägga, att ingen motion blifvit väckt i det syfte, som af Herr Helander framhållits; och jag tror icke, att Kammaren fullt grundlagsenligt har rätt att fatta ett sådant beslut, som han påyrkade, då hvarken genom någon motion eller af Bevillnings-Utskottet gjorts någon framställning i det syftet.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förut afgifna förslag, eller att alla geometriska kartor skola beläggas med stämpel till belopp af 50 öre.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner blifvit framstälda i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren hvad Utskottet hemstält i 19:de punkten af betänkandet N:o 3.

Punkten 10.

Ang. stämpel afgift å köpe-, bytes- och gåfvobref m. m.

I afseende å den i stämpelpappersförordningens § 6 förekommande rubriken köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden hade Utskottet i 21:sta punkten af betänkandet N:o 3 föreslagit, förutom några mindre redaktionsförändringar, dels en förhöjning af den för dylika handlingar i allmänhet utgående stämpelafgift, dels ock särskild tilläggsstämpel för berörda handlingar, då de anginge fast egendom å landet eller i stad, som lyder under landsrätt.

Som detta förslag blifvit af båda Kamrarne återförvisadt, hade Utskottet ansett sig böra frångå detsamma och uti nu föredragna punkt endast hemstält,

att några mindre redaktionsförändringar i den ifrågavarande rubriken, hvilka blifvit nödiga i följd af Kongl. förordningen den 16 Juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom, måtte af Riksdagen godkännas.

Häremot var reservation inom Utskottet anmäld af Herrar *Bennich*, *Hammar*, *Croneborg*, *Hamberg* och *Ljungqvist*, hvilka för sin del tillstyrkt Riksdagen besluta:

"att, med bifall i öfrigt till de af Utskottet nu föreslagna stadganden i § 6 angående kartering af köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, vid slutet af första stycket härom (— — — "men i sådant fall efter sistberörda värde") måtte tilläggas följande i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3 föreslagna bestämmelse:

"härförutan skall å köpe-, bytes och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom å landet eller i stad, som lyder under landsrätt, då dessa handlingar för lagfart ingifvas, stämpeln ökas med 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet

Ang. stämpelafgift å köpe-, bytes- och gåfvobref m. m. (Forts.)

till och med 20,000 kronor och sedermera för hvarje fulla 100 kronor med 10 öre"; samt

att, i sammanhang härmed, dels öfverskriften till § 6, dels fjerde momentet af rubriken köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden, dels ock stadgandet under rubriken "öfverlåtelse- och transportbref å kronorusthåll" i samma paragraf måtte erhålla den lydelse, som i nyssnämnda betänkande N:o 3 finnes föreslagen.

I anledning af Utskottets ofvan omförmälda hemställan anförde

Herr Berg: Denna punkt synes mig icke böra helt och hållet oanmärkt gås förbi, ehuru jag visserligen icke har anledning antaga, att inom denna Kammare någon förändring i Utskottets förslag skall kunna åstadkommas. Här måste nemligen just den fråga, som förut varit på tal, afgöras, om och i hvad mån ersättning må beredas staten för de stämpelpelpappersmedel, hvaraf han nu gått miste genom fastebrefvens upphörande. Karteringen af fastebrefven utgjordes förut dels med 15 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet och dels dessutom vid häradsrätterna med en tilläggsafgift af 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet intill 20,000 kronor samt af 10 öre för hvarje fulla 1,000 kronor derutöfver. Genom bifall till Utskottets förslag i denna del skulle denna afgift helt och hållet försvinna och således en minskning i inkomster uppstå för staten till belopp, som torde kunna beräknas till omkring 4 à 5 hundratusen kronor. Med anledning deraf hafva några reservanter till Utskottets förslag hemstält, att visserligen den stämpelpappersafgift af 15 öre, hvarmed fastebref förut belagts, skulle upphöra, men att deremot den tilläggsstämpel, som på senare tider åtföljt fastebref å landtegendom, skulle bibehållas och påläggas köpebrefvet, då lagfart beviljades. Med afseende härå är emellertid ett särskildt förhållande att uppmärksamma.

Ursprungligen var kartan på fastebref vid härads- och rådstufvurätterna lika, eller 15 öre för hvarje 100 kronor, hvarjemte lösen för dessa handlingar var i expeditionstaxan bestämd till 2 riksdaler per mille intill 20,000 R:dr och sedermera en riksdaler per mille; dervid dock föreskrefs, att i stad lösen aldrig fick öfverstiga 20 R:dr; men denna inskränkning gälde deremot ej för häradsrätterna. Då nu häradshöfdingarnes löner reglerades, och den dem tillkommande lösen för fastebref indrogs, ansågs den i stället böra utgöras med stämpelpapper på det sätt, att fastebrefskartan vid häradsrätterna höjdes från de förra 15 örena till 35 öre intill 20,000 kronor och sedermera till 25 öre för hvarje fulla hundra kronor, hvilken förhöjning motsvarade den gamla lösen 2 R:dr per mille intill 20,000 R:dr och 1 R:dr per mille för öfverskjutande belopp. Den olikhet i afgifter för fastebref, som i stad och på landet förut förefans, blef sålunda bibehållen. Under det att i stad jemte det förra kartebeloppet, 15 öre per 100 R:dr, betalades

Ang. stämpelafgift å köpe-, bytes- och gåfvobref m. m. (Forts.)

såsom lösen 2 R:dr per mille, dock endast intill 10,000 R:dr, erlades på landet, utom den förra kartan, derutöfver 20 öre för hundradet ända till 20,000 R:dr och sedermera ytterligare 10 öre för hvarje fulla hundra riksdaler.

Det motiv, som föranledt reservanterne att bibehålla tilläggsstämpeln vid häradsrätterna, nemligen att åstadkomma likhet mellan stad och land, vinnes således, efter min uppfattning, alldeles icke genom reservanternes förslag, ty enligt detta skulle afgiften komma att uppgå till vida större belopp på landet än i stad. Ehuru jag vid sådant förhållande ej kan instämma i reservationen, vågar jag icke heller lemna min röst till Utskottets förslag, hvarigenom en så stor inkomst på en gång skulle borttagas. Jag tror för min del det lämpligaste sättet att lösa frågan hafva varit om vid lagfart, fångeshandlingen blefve så i stad som på landet belagd med en tilläggsstämpel, motsvarande den förra fastebrefskartan, eller måhända någon mindre valör, t. ex. 10 öre per 100 kronor, samt dessutom vid häradsrätterna ytterligare ökades med ungefär det belopp, som nu vid stadsdomstolarne såsom lösen erlägges. Den af reservanterne föreslagna tilläggsafgiften, eller 20 öre till och med 20,000 kronor och 10 öre derefter, kunde då för häradsrätterna antagas, men för vinnande af mera likställighet mellan stad och land borde då äfven en dylik tilläggsstämpel af 10 öre pr 100 kronor för städerna stadgas. Afgifterna skulle härigenom blifva i det närmaste desamma i stad som på landet, nemligen dels 10 öre för hvarje 100 kronor af värdet och dels derutöfver i stad 2 kronor pr mille, dock högst 20 kronor, och på landet 10 öre pr 100 kronor intill 20,000 kronor, eller således också högst 20 kronor.

Utan synnerlig förhoppning att deråt vinna framgång anser jag mig emellertid böra anhålla om proposition å ett i nämnda syftning uppsatt förslag af denna lydelse: "att, med bifall i öfrigt till de af Utskottet nu föreslagna stadganden i § 6 angående kartering af köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, vid slutet af första stycket härom (efter orden "men i sådant fall efter sistberörda värde") måtte tilläggas följande bestämmelse:

Härförutan skall å köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, då lagfart derå beviljas, stämpeln ökas på landet med 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet till och med 20,000 kronor och sedermera för hvarje fulla 100 kronor med 10 öre, samt i stad med 10 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet."

Herr Nils Larson: Den siste värde talarens yttrande, att ett bifall till Utskottets hemställan uti nu föredragna punkten skulle innebära en oberättigad nedsättning uti statens inkomster, anser jag för min del icke vara fullt egentligt. Jag vill nemligen fästa den värde talarens uppmärksamhet på, att den stämpelpappersafgift, Utskottet uti den af båda Kamrarne återremitterade 21:sta punkten af betänkandet N:o 3 föreslagit att beläggas å

Ang. stämpelafgift å köpe-, bytes- och gåfvobref m. m. (Forts.)

köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom, icke vidare finnes till. Förhållandet är nemligen det, att då Utskottet afgaf betänkandet n:o 3, hade Utskottet tänkt sig att man i detta fall borde bestämma en afgift motsvarande den, som förut lagts å fastebrefven, och hvilken afgift med 1875 års slut, då fastebrefven upphörde, faktiskt försvunnit. Detta Utskottets förslag gillades dock icke af någondera Kammaren, utan återremitterades med den anmärkningen, att i fråga varande afgift faktiskt försvunnit och derföre ej borde påläggas ånyo, helst afgiften å fångeshandlingen vore ganska dryg, i synnerhet om man toge i betraktande, att den drabbade den skattskyldige just vid det tillfälle, då han behöfde alla de penningar, han kunde anskaffa, till köpeskillingens liqviderande, till anskaffande af inventarier och husgerådssaker samt till bestridande af flyttningskostnaden m. m. dylikt. Och det är på grund af denna, af båda Kamrarne på samma grund beslutade återremiss, som Utskottet afvikit från den mening, det förut uttalat, och nu framlagt ett förslag af innehåll, att ej en ny afgift, motsvarande den för de gamla fastebrefven förut bestämda, skulle fångeshandling eller lagfartsbevis vidare påläggas. Jag får öppet bekänna att jag med min röst medverkat till det förra förslagets framläggande för Riksdagen, emedan jag ej då hört talas om annat, än att man, så vidt möjligt vore, borde försöka att skaffa staten ersättning för den förlust, staten genom fastebrefvens upphörande i detta afseende skulle komma att lida. Men jag måste äfven erkänna, att de skäl, som för återremissen anfördes, voro talande, ty jag kan ej neka till, att den afgift, som, för den händelse Utskottets förra förslag godkänts, skulle lagts på fångeshandlingen, och hvilken afgift skulle hafva utgjort 95 öre för hvarje fullt 100-tal kronor af köpeskillingen eller taxeringsvärdet, var obillig. Och om man jemför denna afgift med hvarje annan i stämpelpappersfördningen förekommande afgift, så skall man finna att den är ojemförligt mycket större än alla andra afgifter, som skulle kunna ställas upp emot densamma. Vi se t. ex. att embets- eller tjenstemannen endast erlägger 1 procent af den lön, som tillförsäkras honom genom den fullmakt, som skall karteras. Vill man deremot se till hvad kartan å ifrågavarande fångeshandlingar skulle, enligt Utskottets förra förslag, komma att utgöra i förhållande till den årliga inkomst, som den, hvilken förvärfvat en fastighet, genom detta förvärf kunde hafva att påräkna, så finner man ganska lätt, om man beräknar denna till 6 procent af köpeskillingen eller taxeringsvärdet, att den till 0,95 procent af köpeskillingen eller taxeringsvärdet uppgående kartan skulle komma att utgöra omkring 16 procent af årsinkomsten. Uti betänkandet n:o 3 föreslog Utskottet nedsättning uti en annan afgift, nemligen uti den, som mäklare, skeppsklarerare m. fl. hade att för sina fullmakter, konstitutorial eller förordnanden erlägga, af det skäl att denna, som uppgick till omkring 5 procent af deras årsinkomst, vore i förhållande till afgiften å embets- och tjenstemäns

Ang. stämpelafgift å köpe-, bytes- och gåfvobref m. m. (Forts.)

fullmakter alltför dryg; och blef detta Utskottets förslag af Riksdagen godkändt.

Gör man nu en sådan jemförelse, som jag tagit mig friheten göra, så skall man finna att ifrågavarande afgift i förhållande till andra afgifter, som kunna sägas hafva någon art af likhet med densamma, är i högsta grad obillig, och att det derföre icke finnes något rimligt skäl att, fastän den förut förefunnits, ånyo upptaga densamma, då den för det närvarande icke existerar.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag derföre om bifall till Utskottets nu framlagda förslag, som helt enkelt innebär, att ingen ändring skall göras uti de för närvarande gällande bestämmelserna om stämpelpappersafgift å ifrågavarande fångeshandlingar. Och jag tror mig kunna göra detta så mycket hellre som jag icke kan föreställa mig att, sedan Kammaren vid återremissen gjort ett yrkande, som Utskottet genom förevarande förslag till punkt och pricka efterkommit, Kammaren icke skall vidhålla sin förra åsigt.

Herrar *Fredricson*, *Per Nilsson* i Vittjerf och *Hübinette* instämde med herr Nils Larsson.

Herr Holmqvist: Det föreföll mig besynnerligt, då jag fick se Bevillnings-Utskottets sist afgifna betänkande och jemförde dess innehåll med hvad som i denna del, hvarom nu är fråga, förekom, då ärendet förra gången förevar till behandling. Jag fann nemligen att Utskottet nu, utan att en enda ledamot reserverat sig, kommit till helt annat resultat än det, hvari Utskottet vid förra tillfället stannade. Ehuru herr Nils Larson nu redogjort för orsaken härtill och visat hvarför Utskottet skulle hafva kommit på bättre tankar, vill jag dock fästa herrarnes uppmärksamhet på den stora förlust, som jag tror att staten skulle komma att göra, i fall vi i allo bifölle Utskottets hemställan i den nu föredragna punkten, samt tillåter mig således att hos herr talmannen anhålla om proposition på bifall till det af reservanterne framstälda förslag och det så mycket hellre, som, efter hvad man sagt, Första Kammaren redan antagit nämnda förslag.

Grefve Sparre: För min del ber jag att få tillstyrka bifall till Utskottets förslag; ty, ehuru det är obestridligt, att någon minskning i inkomsterna genom den nya stämpelpappersförordningen skulle uppstå, så kan man likväl fråga: är denna stämpelpappersafgift vid eganderättens öfvergång från en egare till en annan billig, är den af behofvet oundgängligen påkallad och finnes det i likartade fall någon så oerhördt orättvis beskattning som denna? Denna beskattning kunde hafva sin giltiga förklaringsgrund af förhållandena på den tid, då staten icke hade några inkomster af andra beskattningsföremål, än af fastigheterna, hvilka staten således sökte att på alla upptänkliga sätt komma åt, bland annat jemväl genom påläggande af förenämnda beskattning.

Ang. stämpelafgift å köpebytes- och gåfvobref m. m. (Forts.)

Den värde representanten från Jemtland visade hurusom samma beskattning uppgått ända till 16 procent af den årliga inkomsten; men kan staten numera, sedan den, Gud vare lof, erhållit andra beskattningsföremål, så att den icke behöfver uteslutande taga dessa inkomster från jordbruket; kan staten, säger jag, och behöfver staten under sådana förhållanden tillgripa sådana skatter, som drabba *ett enda slag* af egendom — en skatt, hvilken, man måste medgifva detta, är oerhördt oröttvis.

Om jag säljer en annan slags egendom t. ex. ett ångfartyg, värdt 200,000 à 300,000 kronor, icke uppbär då staten utöfver den stadgade afgiften i stämpelpapper, 60 öre pr 1,000, lika som för fastighet en ytterligare tilläggsstämpel af 20 öre pr 1,000; hvarför skall det då just endast vara af jordegendomars öfvergång från en egare till en annan, som staten skall uppbära denna inkomst?

Då nu omsider våra statsinkomster äro sådana, att vi *kunna* umbära en del af denna skatt, är tiden ock inne att härutinnan vidtaga rättelse. Den skatt, som pålägges köpare af fast egendom, kommer i allt fall att uppgå till ej mindre än 60 öre för hvarje 100 kronor af köpeskillingen, och är således ett ganska känbart tillägg till de öfriga utgifter, han i och för köpet måste vidkännas; och fastän Utskottet icke ifrågasatt borttagandet af hela skatten, synes mig dock äfven den nu föreslagna minskningen, ehuru ringa, ganska behjertansvärd. Då jag dessutom hoppas, att Kammaren, som just i syfte att åstadkomma en nedsättning i denna skatt återremitterat den nu ifrågavarande punkten också nu skall vidhålla dessa åsigter, anhåller jag, för min del, om bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig herrar *Johan Jönsson* och *Sandberg*.

Herr Åke Andersson: Då jag tog mig friheten begära ordet, påminte jag mig icke annat, än att såväl 8:de som denna punkt var föremål för diskussion, och jag ber Kammaren om ursäkt, att jag derigenom kom något i förtid. Hvad denna punkt vidkommer, vill jag helt enkelt yrka bifall till Bevillnings-Utskottets deruti afgifna förslag. Reservanternas förslag har den oegentligheten med sig, att — såsom jag påpekade då jag sista gången hade ordet — den mindre egendomshandeln träffas af en proportionelt större afgift än den större. Jag tror icke, att denna Kammare någonsin vill ingå på ett förslag, som innebär en dylik inkonseqvens, och yrkar emellertid bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad. Sedan propositioner gifvits enligt de meningar, som förekommit, bifölls Utskottets hemställan oförändrad.

Punkten 11.

Ang. stämpelafgift för vågattester.

Utskottet hade hemstält,

att Andra Kammaren måtte fatta beslut öfver 29:de punkten i Betänkandet N:o 3, deruti Utskottet föreslagit, att stämpelafgiften för vågattester till låns erhållande måtte af Riksdagen bestämmas till 50 öre, och hvilken punkt, af Andra Kammaren återförvisad, blifvit af Första Kammaren godkänd.

Ang. stämpelafgift för vågattester. (Forts.)

Herr Sjöberg anförde: Då Utskottets förra betänkande angående stämpelpappersafgiften förevar till behandling i Kammaren, tog jag mig friheten att begära återremiss af den 29:de punkten, deri Utskottet föreslagit, att stämpelafgiften för vågattester till låns erhållande skulle bestämmas till 50 öre; och denna min begäran blef äfven af Kammaren bifallen. Jag beklagar, att Utskottet, det oaktadt, icke funnit skäl fästa afseende vid den mening, som då genom nämnda punkts återremitterande syntes här göra sig gällande, den nemligen, att stämpelafgiften för dessa vågattester allt för väl tålde vid en förhöjning. Utskottet hade också i berörda betänkande föreslagit, att, för vinnande af jemnare siffertal, stämpelafgiften för åtskilliga handlingar skulle höjas till en krona. Vid sådant förhållande, och då Utskottet särskildt föreslagit denna förhöjning för prestebref och skiljobref i äktenskap och trolofningar, syntes och synes mig fortfarande, att vågattester, hvilka väl torde kunna betraktas såsom lika värdefulla som nyssnämnda handlingar, äfven böra underkastas enahanda förhöjning.

Då jag emellertid föreställer mig, att Kammaren icke af denna anledning nu vill företaga någon förändring uti Utskottets, af första Kammaren redan vid ärendets föregående behandling godkända beslut, anser jag mig icke heller böra göra något yrkande i sådan syftning.

Herr Nils Larsson: Då intet yrkande af den förre talaren blifvit framställdt, anser jag mig ej nu behöfva ingå i besvarande af hans anmärkningar, utan hemställer allenast, att Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag i nu förevarande punkt.

Vidare yttrades ej. På derom af Herr Talmannen gifven proposition, biföll Kammaren hvad Utskottet i 29:de punkten af sitt Betänkande N:o 3 föreslagit.

Punkterna 12—14.

Biföllos.

Punkten 15.

Lades till handlingarne.

Punkten 16.

Bifölls.

Punkten 17.

Kammaren biföll hvad Utskottet hemstält i 35:te punkten af Betänkandet N:o 3.

Punkten 18.

Bifölls.

Ang. stämpelafgift för förmyndareförordnanden.

I *punkten 19* hade Utskottet gjort den hemställan, att åt den i stämpelpappersförordningens § 7 mom. 1 förekommande rubriken "förmyndareförordnanden" måtte gifvas denna lydelse: "Förmyndareförordnanden, *som från underdomstolar utfärdas.*"

Beträffande detta förslag yttrade

Herr Holmqvist: Då förmyndareförordnanden utgifvas af häradsrätt, erlägges icke derför annan afgift än en krona i lösen, men vid rådstufvurätterna erlägges i lösen för sådana expeditioner två kronor. Förut hafva sådana förordnanden vid häradsrätterna skolat beläggas med stämpel till belopp af en krona, och jag hemställer nu, det Kammaren för sin del måtte besluta att dessa förordnanden hädanefter liksom andra protokollsutdrag skola på stämpladt papper utskrifvas. Jag har vid denna punkt jemväl ett annat yrkande att framställa, nemligen att ekonomimål, som i 7 § stämpelförordningen upptagas bland de mål och ärenden, deri så väl inkommande handlingar, som utgående expeditioner äro fria från stämpel, måtte ur nämnda paragraf uteslutas. Jag vet icke någon skälig anledning hvarför dessa ekonomimål skola vara fria från stämpelpapper, så att en expedition i ett sådant mål på landet allenast drager en lösen af en krona, medan den i staden kostar två kronor.

Herr Nils Larson: Hvad beträffar grunden, som den föregående talaren icke kunde finna dertill, att expeditioner i ekonomimål vid häradsrätt skulle draga en mindre kostnad än vid domstol i stad, ber jag få säga, att denna grund är mycket lätt funnen och består helt enkelt deri, att expeditionslösen i stad är något större än å landet. Men denna omständighet har man icke ansett böra föranleda till frångående af den förut allmänt gällande regeln, att expeditioner i dessa mål ej behöfva med stämpelafgift beläggas. För så vidt man således icke har något att anmärka mot den grund, hvarpå den i alla tider gällande friheten från stämpelpapper i dessa mål hvilar, kan man icke heller finna någon grund till ett beslut i öfverensstämmelse med den föregående talarens yrkande. Jag hemställer också om bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter propositioner gåfvos enligt de gjorda yrkandena; och biföll Kammaren Utskottets hemställan i oförändradt skick.

Punkterna 20 och 21.

Blefvo jemväl bifallna.

Punkten 22.

Kammaren biföll Utskottets i 48:de punkten af Betänkandet N:o 3 gjorda hemställan.

Punkten 23.

I 49:de punkten af betänkandet N:o 3 hade Utskottet — under förutsättning att Riksdagen bifölle de förslag till förändrade bestämmelser Utskottet afgifvit derom, att stämpeln för fastebref skulle tilläggas den stämpel, hvarmed köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom vid lagfart för närvarande beläggas — föreslagit, att Riksdagen tillika måtte besluta, att de nya bestämmelser i omförmälda hänseende, som af Riksdagen blefve antagna, skulle redan innevarande år, så fort ske kunde, vinna tillämpning, och för sådant ändamål i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes godkänna samma bestämmelser och derom utfärda särskild kungörelse, att genast lända till efterrättelse.

Denna framställning hade af båda Kamrarne till Utskottet återförvisats; och då Utskottet numera frånträdt sitt förslag om förändrade bestämmelser för ofvan berörda handlingars kartering, hade Utskottet, anseende någon skrifvelse till Kongl. Maj:t i omförmälda syfte icke vidare kunna ifrågakomma, i förevarande punkt föreslagit

att Utskottets förra hemställan derom måtte få förfalla.

Ordet begärdes af

Herr Axel Bergström, som anförde: Herr Talman! Jag har icke begärt ordet för att motsätta mig hvad Utskottet i denna punkt hemstält, ty med den utgång frågan fått i Kammaren följer ovilkorligen ett bifall till hvad Utskottet här föreslagit; men jag har begärt ordet för att uttala en åsigt som tillika är en art af opinionsyttring, i hvilken jag för min del gerna skulle se att Kammaren instämde. Då Utskottet afgaf sitt första betänkande i frågan, uppstälde Utskottet såsom ett önskningsmål enhet i stämpelbeskattningslagens affattning och tillämpning, hvarjemte Utskottet talade om önskvärdheten af att någon utjemning i afseende å stämpelpappersafgiftens belopp borde vidtagas. Sedan Utskottet uppstält dessa fordringar på beskattningslagen, fortsätter Utskottet: "Otvifvelaktigt hade det för vinnande af ett sådant mål varit önskligt, att Kongl. Maj:t med de krafter, som stå till regeringens förfogande, låtit utarbeta och för Riksdagen framlägga ett fullständigt förslag till författning; men då Riksdagens uteslutande beskatt-

ningsrätt i bevillningsfrågor måhända ansetts böra förbehålla Riksdagen initiativet i sådant hänseende, har Utskottet funnit sig manadt att, så vidt det stått i dess förmåga, söka åstadkomma den af synnerligt behof nu påkallade förenklingen.“ Jag vill icke förneka, att Utskottet gjort hvad på det ankommit för att åstadkomma den önskvärda förenklingen; men för min del tror jag dock att mer kan i denna väg göras, samt att man torde kunna uppställa mer rättmätiga fordringar i afseende å beskattningslagarne än enkelhet i uppställning och tillämpning. Jag tror nemligen, att härvid sjelfva förmågan att utgöra skatt bör tagas i betraktande; och då vid sådant förhållande det icke lärer vara möjligt för ett Utskott att på egen hand åstadkomma fullständig utredning i detta hänseende, hade jag trott, att Utskottet skulle hafva kommit till det resultat att föreslå aflåtande af en underdånig skrifvelse med anhållan att Kongl. Maj:t ville taga frågan i öfvervägande och derefter framkomma med förslag till Riksdagen. Det är ett sådant förslag till skrifvelse jag härmed ber att få framställa och föreslår alltså: “att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga ett fullständigt förslag till författning angående stämpelpappersafgiften“.

Jag anhåller vördsamt om proposition å detta förslag.

Vidare yttrades ej. Sedan Herr Talmannen gifvit propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, som på Herr Bergströms yrkande, biföll Kammaren Utskottets hemställan oförändrad.

Slutligen företogs till afgörande

Punkten 1.

Hvilken bifölls.

§ 8.

Föredrogos och biföllos, hvart efter annat, Stats-Utskottets nedannämnda memorial och utlåtande:

N:o 64, i anledning af erhållen återremiss å en punkt af Utskottets utlåtande N:o 16, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Andra hufvudtitel;

N:o 65, i anledning af erhållen återremiss å en punkt af Stats-Utskottets utlåtande N:o 20, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette hufvudtitel; och

N:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående pensionsrätt för statens landtbruksingeniörer, vissa resande undervisare samt fiskeritjenstemännen.

§ 9.

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Betänkande N:o 34, i anledning af återremiss utaf Utskottets utlåtande N:o 20, angående väckt motion med förslag till författning rörande inteckning i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning.

Utskottet hade med föranledande af de anmärkningar, som mot dess ofvannämnda utlåtande inom Kamrarne förekommit, i sitt nu föreliggande betänkande framlagt ett så lydande förslag: "att Riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förordning angående pantsättning af jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning.

Vill aktiebolag, som erhållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva dertill erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, i jernvägsanläggningen bereda säkerhet för lån till visst belopp, göre derom ansökan hos Konungen. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla, utfärdas derom allmän kungörelse; och ege i det fall innehafvare af de för nämnda lån utgifna förbindelser i all sådan till jernvägen hörande fast egendom, som ej må med inteckning enligt förordningen den 16 Juni 1875 belastas, i den mån samma egendom är eller varder af bolaget förvärfvad, panträtt, såsom vore inteckning beviljad, samt i bolagets till jernvägen och dess drift hörande lösegendom enahanda förmånsrätt, som förlagsman i det, som med förlaget tillverkadt är.

För bibehållande af den säkerhet, hvarom här sägs, erfordras ej förnyelse såsom om inteckning för fordran stadgadt är.

Varder af Konungen säkerhet beviljad för flera lån, ege det lån företräde, hvarom kungörelse först blifvit utgifven.

Hvad sålunda stadgadt är må ej lända till förfång för fordran, som före denna författnings utfärdande uppstått. Har för sådan fordran säkerhet i anläggningen blifvit utfäst, ege den fordran företräde framför annan, hvarför pantsättning enligt denna författning meddelats.

Denna författning gälle äfven om sådan aktiebolag tillhörig kanal eller annan anläggning, som ej må med inteckning enligt förordningen den 16 Juni 1875 belastas".

Mot berörda förslag hade reservationer inom Utskottet afgifvits dels af Grefve *Mörner*, dels af Herr *Asplund*, dels af Herr *Ribbing*, dels af Herr *Philipsson*, med hvilken Herrar *von Gegerfelt*, *Lindgren* och *Torpadie* instämt, dels af Grefve *Horn*, dels ock slutligen af Herr *Lundberg;* varande i Herr Philipssons reservation föreslaget, att Riksdagen för sin del måtte antaga följande:

"Förordning om förmånsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning.

§ 1.

Vill aktiebolag, som erhållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva dertill erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof,

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m. (Forts.)

bereda säkerhet i jernvägsanläggningen för lån till visst belopp, göre derom ansökning hos Konungen. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla, varde derom allmän kungörelse utfärdad; och ege i det fall innehafvare af de för nämnda lån utgifna förbindelser uti den till jernvägsanläggningen hörande fasta och lösa egendom förmånsrätt näst efter de bolagets öfriga borgenärer, som för sina fordringar åtnjuta förmånsrätt enligt 17:de kapitlet Handelsbalken.

§ 2.

Der sådan rätt, hvarom här sägs, blifvit för flera lån beviljad, ege den långifvare företräde, som säkerhet först vunnit.

§ 3.

Den enligt § 1 beviljade förmånsrätt må ej lända till förfång för fordran, som uppkommit innan denna förordning utfärdades; har dessförinnan lån af allmänna medel blifvit bolaget lemnadt under vilkor, att jernvägen med dess tillhörigheter skall utgöra säkerhet för lånet, lände det vilkor fortfarande till efterrättelse.

§ 4.

Intill dess det lån, för hvilket företrädesrätt enligt denna förordning beviljats, blifvit till fullo guldet, eger bolaget icke rätt att afyttra den till jernvägsanläggningen hörande fasta egendom, eller någon del deraf, utan att Konungen dertill gifver lof; sker det, vare ogiltigt.

§ 5.

Finner Konungen, vid pröfning af den i § 1 omförmälda ansökning, särskilda bestämmelser, utöfver hvad denna förordning innehåller, till betryggande af fordringsegares rätt vara erforderliga, eger Konungen derom förordna.

§ 6.

Hvad i denna förordning är stadgadt om förmånsrätt i jernväg gälle äfven om förmånsrätt i kanal och annan sådan anläggning, som ej må med inteckning enligt Kongl. förordningen den 16 Juni 1875 belastas."

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Herr Philipsson: Då denna fråga förra gången behandlades i Kammaren, var jag nödsakad att vidlyftigare än hvad nu behöfves motivera min från Utskottets skiljaktiga åsigt. Jag hade nemligen varit förhindrad att inom Utskottet deltaga i ärendets slutliga behandling. Nu deremot, då jag kan åberopa den motivering, som förekommer i min vid detta betänkande fogade reservation, är jag i tillfälle att fatta mig mycket kort. Det är med åberopande af de skäl, som i denna reservation finnas angifna, och hvaraf, såsom jag hoppas, tydligen framgår, att man i det af

Utskottet uppgjorda förslag bortblandat begreppet inteckning, som jag yrkar att, med afslag å Utskottets framställning, det i samma reservation innefattade förslag till förordning i ämnet måtte af Kammaren bifallas.

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m. (Forts.)

Grefve Sparre: Det lagförslag, som nu blifvit framlagdt af Utskottet till Kammarens pröfning, är i grunden alldeles detsamma, som förra gången framlades. De anmärkningar, som vid behandlingen af sistnämnda förslag deremot framställdes, så väl i Medkammaren, som af en talare inom denna Kammare, har Utskottet nu gjort sig till godo och vidtagit de förändringar, som i anledning af dessa anmärkningar funnits nödvändiga. Jag tror således, att Kammaren handlar försigtigare, om den nu antager Utskottets förslag, hvilket redan en gång förut pröfvats af Kammaren och sedermera genomgått en ny skärseld inom Lag-Utskottet, en skärseld, som — det kan jag försäkra herrarne — icke varit mild, än om Kammaren skulle antaga ett på fri hand uppkastadt förslag, som visserligen kan hafva den förtjensten, att det är ett af de åtta eller tio olika förslag i ämnet, hvilka inom Utskottet framställdes, men der icke lyckades tillvinna sig flera än författarens och tre andra ledamöters röster mot Utskottets öfriga tolf röster. Redan denna omständighet tror jag kan vara en slags anledning för Kammaren att hysa litet mera förtroende för Utskottets än för reservantens förslag, ty jag befarar, att Kammaren icke har mycken smak för att gifva sig in på någon vidlyftigare undersökning af fördelarna utaf det ena eller andra förslaget.

Emellertid vill jag tillåta mig göra åtskilliga anmärkningar mot reservantens förslag, eftersom han föreslagit detsamma till antagande af Kammaren. Till en början ber jag då att få säga, att hans förslag går ut på att skapa en alldeles ny förmånsrätt, som vi i Sverige icke känna till förut; och redan af denna orsak är antagandet af detta förslag betänkligt. Utskottets förslag går deremot ut derpå, att långifvaren skall i jernvägen hafva samma rätt, som inteckning medför, och i lösegendomen samma rätt, som förlags-inteckning medför, hvilka begrepp äro för svenska jurister och äfven andra bekanta, hvaremot den nya förmånsrätten, som reservanten föreslagit, dels af ingen kan förstås, dels ock, såsom jag skall försöka visa, är af föga värde. Den är nemligen af den beskaffenhet, att, om bolaget säljer sin jernväg, så har långifvaren alls ingen säkerhet deri; och herrarne finna, att det är ett besynnerligt hypotek, som låntagaren när som helst kan omintetgöra genom att sälja det. För att motverka detta har reservanten visserligen föreslagit, att bolaget icke skulle få sälja sin egendom, men en sådan lag, om den antoges, skulle blifva ett så beskaffadt jernbref för bolaget, att detta icke skulle ega att fritt disponera öfver sin egendom.

Hvar och en, som varit med om någon jernvägsanläggning, vet, att bolag, för att undvika expropriation eller för att skaffa sig slipers och dylikt, brukar köpa hemman, som ligga i granskapet af linien, men åter sälja dem, sedan den erforderliga marken

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m. (Forts.)

blifvit för ändamålet afsöndrad, eller skogen afverkad. Detta skulle bolaget, enligt reservantens förslag, icke få göra, utan all den egendom, som en gång blifvit af bolaget förvärfvad, skulle vara fastlåst vid detsamma, såvida icke bolaget ville ingå till Kongl. Maj:t med begäran om lof till försäljning. I den rätt att vägra försäljning, som skulle åt Kongl. Maj:t öfverlemnas, finnes emellertid visserligen en möjlighet för långifvaren till säkerhet egendomen.

Om jag deremot låter utmäta fastigheten, kan den försäljas och förmånsrätten är då alldeles ingen. Men jag frågar, hvad värde har en förmånsrätt, som icke är skyddad mot utmätning, och är det väl troligt att någon har lust att lemna lån på sådan säkerhet. I den reservation, som af Herr Philipsson m. fl. afgifvits, säges att, om den till en jernvägsanläggning hörande egendom för fordran utmätes, ansökan om bolagets försättande i konkurs inom en månad efter det utmätningen verkställdes troligen icke skulle uteblifva, i hvilket fall utmätningen ju icke skulle medföra någon förmånsrätt. Men detta är väl icke så alldeles säkert; ty fordringsegaren kan ju vara bosatt i England eller annorstädes i utlandet, och kan ju sakna kännedom om en utmätning, som meddelats t. ex. i Ulricehamn eller Wenersborg. Mera torde jag icke behöfva tillägga för att visa att det hypotek, långifvare enligt dessa reservanters förslag skulle ega, icke lemnar någon säkerhet, men i stället sätter bolaget i den hårda nödvändighet att icke ega rätt att fritt förfoga öfver sin egendom.

Se vi åter på den säkerhet som skulle beredas statslån, hvilka redan äro lemnade till jernvägsbolag, säges derom i Utskottets förslag: "har för sådan fordran säkerhet i anläggningen blifvit utfäst, ege den fordran företräde framför annan, hvarför pantsättning enligt denna författning meddelats". Alla dessa lån hafva således *företrädesrätt*, framför alla, som sedermera tillkommit. I reservanternes förslag heter det deremot härom: "har dessförinnan lån af allmänna medel blifvit bolaget lemnadt under vilkor, att jernvägen med dess tillhörigheter skall utgöra säkerhet för lånet, lände det vilkor fortfarande till efterrättelse". Ja, att vilkor mellan tvenne kontrahenter skall lända till efterrättelse, det är klart, men huruvida förmånsrätt i detta fall skall ega rum eller ej är en annan sak, och derom måste lagstiftningen bestämma.

Jag tror ej behöfligt att yttra mera för att ådagalägga att reservanternes förslag är oantagligt och att med detsamma ej skulle ernås det åsyftade ändamålet; och som jag icke hört någon annan anmärkning framställas emot Utskottets förslag, har jag, till dess sådant sker, icke vidare att tillägga, utan yrkar bifall till samma förslag.

Herr Torpadie: Jag skall vid den långt framskridna tiden icke taga Kammarens uppmärksamhet i anspråk för att söka fullständigt vederlägga hvad den siste talaren andragit. De många och långa strider inom detta gebit, som inom Utskottet utkämpats, visa nogsamt att i detta fall utskottsmajoriteten och reservanter-

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m. (Forts.)

ne stå på så olika ståndpunkter, att de omöjligen kunna enas. Derföre vill jag, som står på den sidan, som vunnit sitt uttryck uti Herr Philipssons reservation, inskränka mig till att i hufvudsak instämma med honom, dervid åberopande de välgrundade och i min tanke uttömmande motiv, han, till stöd för sin åsigt, i reservationen anfört.

I öfrigt tillåter jag mig att endast yttra några ord i anledning af hvad representanten från Wenersborg andragit. Om intet annat hinder för mig förefans att godkänna utskottsmajoritetens förslag, så skulle jag ändå omöjligen kunna bifalla detsamma, endast derföre att det lemnar fritt åt aktiebolag, som ega jernväg, att pantsätta icke blott den egendom, de ega, utan äfven den, de möjligen framdeles kunna förvärfva. I min tanke är detta precist detsamma som om man — i ändamål att underlätta möjligheten för personer att skaffa sig fast egendom — skulle stifta en lag, som sade, att när en person lånar penningar af en annan, denne senare skall få inteckningsrätt icke blott i den egendom, den förre eger, utan äfven i den han ämnar köpa med de lånade penningarne. Detta är något, som enligt alla länders lagstiftning anses abnormt, att Utskottets förslag endast ur den synpunkten bör förkastas.

Jag tager mig friheten instämma i Herr Philipssons yrkande.

Herr Berg: Föreliggande fråga är af synnerligen stor vigt och omfattning, och att flera olika meningar i densamma velat göra sig gällande inom Lag-Utskottet, förvånar mig alldeles icke, emedan frågan är helt och hållet ny och derjemte mycket svårlöst. För min del må jag villigt erkänna, att på den korta tid, som förflutit sedan betänkandet utdelades, jag icke hunnit med tillbörlig uppmärksamhet granska de särskilda förslagen och stadga ett bestämdt omdöme i saken.

Visserligen synas mig mot förslaget åtskilliga betänkligheter förekomma. Jag är dock — såsom jag nyss nämnde — icke i tillfälle att framlägga något motförslag, och tror för öfrigt det vara mindre sannolikt, att något förslag i ett ämne så nytt och så inveckladt som detta, skall, huru skickligt uppställdt det än må vara, kunna, då frågan första gången bringas å bane, segrande gå igenom all den granskning, för hvilken det blir utsatt, i händelse Riksdagen beslutar dess antagande. Men, ehuru jag således föreställer mig att det nu föreliggande förslaget ej kan komma att i oförändradt skick af Kongl. Maj:t bifallas, anser jag dock af stor vigt att den deruti uttryckta grundsats, enligt hvilken den förmånsrätt i jernvägar man vill bereda ej må göras beroende af domstolarnes pröfning utan kunna af Kongl. Maj:t beviljas, redan nu måtte af Riksdagen godkännas, och vågar derför ej för min del yrka afslag å förslaget, utan enar mig med dem, som yrka bifall dertill.

Grefve Sparre: Jag skall blott säga ett par ord för att bemöta den värde representanten på kalmarbänken, som yttrade att

Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m. (Forts.)

bland andra skäl, som gjorde Utskottets förslag oantagligt, vore det, att, enligt detsamma, inteckning eller panträtt kunde erhållas i något, som gäldenären ännu icke egde, samt tillade att ett sådant stadgande vore otänkbart i något lands lagstiftning. Så är det dock icke, ty det finnes till och med i vår lag. Herrarne känna väl — åtminstone hafva de, som äro bosatta i Stockholm ofta hört talas derom — att man lemnar förlagslån för uppförande af boningshus, i hvilket fall långifvaren har förmånsrätt icke blott i tomten utan äfven i den byggnad, som kommer att uppföras; och dervid tillgår så, att brandförsäkringsbolaget, som vanligen lemnar sådana lån, deraf utbetalar belopp, i den mån byggnaden fortskrider. Alldeles samma är förhållandet med bilbref. Om jag nemligen lemnar lån för byggande af ett fartyg, får jag inteckning i detsamma eller, såsom sjölagen säger, bilbref, som är precist detsamma som en inteckning och följer fartyget, när det blifvit färdigt. Jag har nu med exempel från stad och sjö visat att panträtt enligt vår lag kan erhållas i något, som ännu icke är till, när lånet lemnas. Jag skall nu jemväl anföra ett exempel, berörande landsbygden. Antag att ett lån lemnas för urtappning af en sjö — dylika lån lemnas ofta af staten — så intecknas lånet i hemmanet eller utgår derur med förmånsrätt; men om icke alla delegarne i sjön äro med om sjöaftappningen — hvartill de, såsom vi veta, icke kunna tvingas, tillfaller all den mark, som vid sjöaftappningen vinnes, den delegares hemman, som deri deltagit, och i den mark, som han således vid lånets erhållande ännu icke egde, har staten panträtt.

Finnes således emot Utskottets förslag icke något svårare argument, än det nämnde talare androg, torde samma förslag böra bifallas, då, såsom jag hoppas, detta argument nu är till fullo vederlagdt.

Herr Torpadie: Jag får erinra derom, att jag i mitt förra anförande sade, att *om intet annat hinder för mig förefans* att godkänna Utskottets förslag, så skulle den olägenhet, jag framhöll, ändå hindra mig att antaga förslaget. Mina betänkligheter inskränka sig således icke ensamt till berörda olägenhet, ehuru jag icke ville upptaga Kammarens tid med att redogöra för dem.

Hvad beträffar de exempel, Grefve Sparre anförde, så fann jag dem mindre lyckligt valda, emedan tyngdpunkten i min bevisning låg uti anmärkningen mot det af Utskottet begagnade uttrycket "inteckning" i jernväg m. m. Ingen lärer väl dock vilja påstå, att ett s. k. bilbref är jemförligt med den rättshandling, hvarom här i förslaget är fråga. Om än sjölagen talar om "inteckning", så menas dock dermed ingenting annat än att den, som förlägger penningar till fartygsbyggnad, låter *inskrifva* det hos magistraten. Jag har sjelf varit med om, att utfärda alltför många bilbref för att icke veta, hvilken stor skilnad det är mellan den och de inteckningsförmåner, förslaget omhandlar.

Min hufvudsakliga anmärkning — om jag helt kort skall antyda densamma — gäller den bestämmelsen i Lag-Utskottets för-

slag, att panträtten skulle inträda "i den mån samma egendom är eller varder af bolaget förvärfvad". Jag anser, att en sådan panträtt skall synas betänklig i utländingarnes ögon, emedan de, som icke närmare känna våra lagar i öfrigt, derigenom lätt skulle fatta misstro till vår inteckningslag i allmänhet. Då sålunda lagstiftningen, om den slår in på en sådan väg, lätt skulle kunna sätta vårt land i misskredit och föreliggande förslag från Lag-Utskottet synes mig vara ett steg i sådan rigtning, så kan jag icke frångå min förut uttalade åsigt i frågan. *Ang. inteckning i jernväg, kanal m. m.* (Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och propositioner blifvit gifna i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets förslag.

§ 10.

Till behandling förekom Lag-Utskottets utlåtande N:o 35, i anledning af väckt förslag om förändrad lydelse af 60 § sjölagen. *Ang. ändring i Sjölagen.*

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *Sven Andersson* hade i sin motion N:o 57 föreslagit, "det Riksdagen för sin del ville besluta följande förändrade lydelse af 60 § i nu gällande sjölag, nemligen:

I de fall §§ 56, 57, 58 och 59 omförmäla, eller om resan eljest slutar å annan ort, än der sjöfolket blifvit förhyrdt, skall, då förhyrningen egt rum i svensk hamn, rederiet vara förbundet att bekosta svenskt sjöfolks underhåll och resa till förhyrningsorten, då detta af befälhafvaren eller dennes ställföreträdare blifvit från tjensten skildt, men rederiet varda derifrån befriadt, då sjöfolket på egen begäran önskar från tjensten afgå etc. etc."

Och hade Utskottet i anledning af denna motion hemstält:

att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till den ändring af sjölagen, hvartill förhållandena må föranleda.

Efter det föredragning skett af detta utlåtande, mot hvilket Herrar *von Gegerfelt*, *Asplund*, *Philipsson* och *Magnus Jonsson* inom Utskottet reserverat sig, lemnades ordet till

Herr Bergius, som yttrade: Den bestämmelse i sjölagen, som i detta Utskottets utlåtande afses och hvilken innehåller, att, när resan slutar å annan ort, än der sjöfolket blifvit förhyrdt, skall, då förhyrningen egt rum i svensk hamn, rederiet vara förbundet att bekosta svenskt sjöfolks underhåll och resa till förhyrningsorten, der ej tjenst å annat till samma eller närbelägen ort bestämdt fartyg kan beredas, då det åligger rederiet att bekosta sjöfolkets resa från detta fartygs bestämmelseort till

Ang. ändring i Sjölagen. (Forts.)

förhyrningsorten, om dessa orter äro skilda — hvilar på den, enligt min åsigt, rigtiga grundsats, att svensk sjöman, som utan eget förvållande kommit i overksamhet, måste vara berättigad att blifva försatt i samma ställning med hänseende till sin vistelseort, som vid förhyrningen. Denna bestämmelse utgör icke heller någon nyhet för 1864 års sjölag, ty den fans redan förut uttalad i de Kongl. Förordningen den 1 Mars 1841 bifogade föreskrifter i afseende på utfärdandet af svensk sjömansrulla m. m. Der stadgas nemligen: "Om svensk besättning eller någon del deraf eller endast en person deribland afmönstras annorstädes inom riket än der påmönstringen skett, eller om sådant verkställes å ort utom Sverige, skall den eller de, som blifvit afmönstrade, på rederiets bekostnad återsändas till den svenska ort, der påmönstringen egt rum, såvida ej antingen sjömannen sjelf varit vållande till sitt skiljande från fartygets tjenst eller befälhafvaren å fartyget annorlunda med sjömannen inför vederbörlig embetsmyndighet öfverenskommit". Dessa bestämmelser i 1841 års förordning och nu gällande sjölag äro, såsom herrarne torde finna, hufvudsakligen lika, ty äfven för stadgandet i 1864 års sjölag torde förutsättas, att sjöman icke blir berättigad till ersättning för hemresan i annat fall än att han utan eget förvållande skiljes från sin tjenst. Detta framgår af flera stadganden i sjölagen, och jag vill bland dessa endast åberopa 70 §, enligt hvilken sjöman, som tjensten uppsagt, icke är berättigad till ersättning för hemresan i andra fall än att uppsägningen skett till följd af misshandel af befälhafvaren eller att fartyget försålts till utländsk man. Det torde också vara alldeles gifvet, att enligt gällande sjölag befälhafvare är oförhindrad, att med besättningen inför vederbörande myndighet träffa aftal derom att ersättning för hemförskaffning icke skall ega rum, och det är således öfverlemnadt åt kontrahenterne sjelfva att afgöra den saken.

Dessa förhållanden göra, att jag icke anser lämpligt eller behöfligt att antaga en lagförändring i det syfte motionären föreslagit, men äfven om man skulle vara af samma åsigt som motionären, tror jag likväl, att man icke bör eller kan godkänna Utskottets förslag. Utskottet hemställer nemligen, "att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till den ändring af sjölagen, hvartill förhållandena må föranleda".

Jag kan icke tolka detta skrifvelseförslag annorlunda än att man derigenom begär en omarbetning af hela sjölagen, utan att dock angifva det syfte, i hvilket omarbetningen skulle ske. Jag tror icke, att Lag-Utskottet af motionen, som afser att få ett bestämdt lagstadgande ändradt, kunnat hemta anledning *att begära* en lagförändring i så allmänna ordalag, som här skett.

Jag får yrka afslag å så väl Utskottets förslag som motionen.

Grefve Sparre: Den siste ärade talaren har icke bestridt befogenheten af den klagan, som motionären fört och Utskottet behjertat. Det kan icke förnekas, mine Herrar, att det ligger

Ang. ändring i Sjölagen. (Forts.)

någonting oegentligt deri, att, så fort ett svenskt fartyg, som varit ute, kommit till svensk hamn, den må nu vara hvilken som helst, besättningen är berättigad att fordra ersättning för hemskaffning till den plats, der förhyrningen skedde. Denna rätt missbrukas så, att besättningen nästan alltid fordrar sådan ersättning, och sedan de erhållit penningar till hemresan, tager den ganska ofta hyra på samma fartyg igen. Utskottet har derföre ansett, att en framställning af dessa förhållanden vore lämplig, men Utskottet har icke trott sig sjelft böra uppställa ett förslag till lagförändring, utan har ansett, att det lämpligaste vore, att Kongl. Maj:t, efter att sjömanshusen samt handels- och sjöfartsnämnderna blifvit i ämnet hörda, läte utarbeta det förslag, som kunde vara lämpligt.

Nu är det blott mot klämmen, som siste talaren gjort anmärkning. Det är väl temligen klart, att, om en sådan skrifvelse från Riksdagen aflåtes, som Utskottet föreslagit, denna skrifvelse kommer att innehålla en relation af de olägenheter, som föranledt framställningen, och sluta med en anhållan, att Kongl. Maj:t måtte taga saken i öfvervägande och verkställa den utredning, som må finnas lämplig och till hvilken förhållandena kunna föranleda.

Jag tror således icke, att i denna del någon anmärkning kan med skäl göras mot ett sådant skrifvelseförslag, och jag får hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Herr Peter Olsson: Jag ber att få instämma med Grefve Sparre. Jag tror, att de omständigheter, som föranledt motionären att väcka denna motion, fullkomligt stämma öfverens med verkliga förhållandet, och att olägenheter således förefinnas just i detta afseende.

Den förste talaren nämnde, att befälhafvare eller redare kunde träffa öfverenskommelse med sin besättning derom att de icke egde rätt att blifva hemförskaffade på rederiets eller befälhafvarens bekostnad. Men, äfven om en sådan öfverenskommelse skulle kunna träffas, hvilket likväl icke kan ske, så ligger det väl i sakens natur, att en sådan öfverenskommelse icke kan upphäfva gällande lag och författning i ämnet. Men en sådan öfverenskommelse kan i de flesta fall icke träffas, ty det är sällan att en befälhafvare förhyr hela besättningen på en gång. Vanligtvis tager han en del på ett ställe, den andra på ett annat — ja, det händer ofta nog, att han hyr blott en man på ett ställe. En sådan öfverenskommelse, om den kunde träffas, skulle föranleda olägenheter af en invecklad beskaffenhet, hvilka helst böra undvikas.

Jag vill gerna medgifva, att Lag-Utskottets förslag är i sjelfva klämmen något vidsträckt, likasom motionärens framställning något inskränkt, och att man derföre måhända kan hysa någon betänklighet vid att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anledning af en så inskränkt framställning, men jag tror dock, att erfarenheten i afseende å lämpligheten eller rättare olämpligheten af många

Ang. ändring i Sjölagen. (Forts.)

stadganden i vår sjölag är så allmänt utbredd, att det icke torde blifva så särdeles svårt för Kongl. Maj:t att finna det en förändring tarfvas så väl i detta afseende som i många andra.

Här har förut i denna Kammare varit väckt motion om förändring i gällande sjölag och om denna motion också icke lemnades det erkännande, att den ansågs böra föranleda till en skrifvelse till Kongl. Maj:t, så tror jag dock, att i densamma förekommo sådana anmärkningar, som väl voro förtjenta af uppmärksamhet.

Jag tror mig derföre kunna våga uttala den meningen, att vår sjölag är af mindre tillfredsställande beskaffenhet. Många exempel skulle kunna härpå anföras, men jag vill icke dermed upptaga Kammarens tid, utan ber endast få uttala den åsigten, att jag tror det vara skäl att bifalla Lag-Utskottets förslag.

Jag tror, att Kongl. Maj:t, med dessa förhållanden, som jag tagit mig friheten antyda, för ögonen, skall finna full anledning att taga denna för vår sjöfart så vigtiga angelägenhet i öfvervägande på ett sätt, som blifver tillfredsställande, och yrkar jag derföre bifall till Utskottets förslag.

Häruti instämde Herr *Billström*.

Herr Lyth: Äfven jag ber att få vitsorda, att nu gällande bestämmelser i 60 § Sjölagen åtsadkommit mycket obehag och mycken oreda för skeppsredarne i vårt land; åtminstone har jag denna erfarenhet från den ort jag tillhör.

Förhållandet är nemligen sådant att, under det sjölagen bestämmer, att å fartyg, som seglar till utrikes orter, sjömannen skall qvarstanna i två år innan han afmönstras, så åligger det honom deremot, enligt regeln, att å fartyg, som reser på inrikes orter, qvarblifva allenast under den resa, för hvilken han påmönstrat.

Det är denna sista bestämmelse, som förorsakat så mycken oreda; och Utskottet har varit i tillfälle att mottaga många intyg från flera håll inom landet, att mycket missnöje förefinnes hos redare och sjökaptener i afseende å dessa förhållanden.

Man har anmärkt, att vid sjömannens förhyrning öfverenskommelse kan träffas om andra vilkor, men detta går sjömannen icke in på, synnerligast i våra dagar, då det blir allt mer och mer ondt om sjöfolk. Detta gör, att skepparen måste taga folk utan att få kontrahera om vilkor, som för honom kunna vara önskvärda.

Hvad är det nu, som Utskottet egentligen begärt? Jo, att Kongl. Maj:t, efter vederbörande auktoriteters hörande, måtte inkomma till Riksdagen med sådant förslag, som Kongl. Maj:t anser vara af behofvet påkalladt, och jag tror då icke, att Utskottet begärt mera än hvad Riksdagen tryggt kan medgifva, och anhåller jag derföre om bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Torpadie*, *Nils Pettersson* och *Pehr Larsson* förenade sig med Herr Lyth.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de meningar, som derunder förekommit, och i enlighet dermed framstälda propositioner, dels på bifall och dels på afslag, förklarade Herr Talmannen sig anse den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd, i anledning hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs: *Ang. ändring i Sjölagen.* (Forts.)

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemstält i utlåtandet N:o 35, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen i vanlig ordning företagen, utföll med 88 Ja mot 39 Nej; hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Sedan utgången af voteringen för Kammaren tillkännagifvits, anmälde Herr *Hjelm* sin reservation mot det sålunda fattade beslutet.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes derefter Kammarens ledamöter kl. 1/4 4 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.